

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska kadaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto. Izkjučna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SLOVENE

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Il Bollettino No 681

Una colona avversaria respinta presso Mechili

Otto velivoli inglesi distrutti

Un sommergibile nemico affondato

Il Quartier generale delle forze armate comunica:

A Sud-Est di Mechili una collona avversaria è stata vigorosamente attaccata da reparti aerei italo tedeschi e costretta a ripiegare; nel corso dell'azione cacciatori germanici abbatterono sei CURTISS, senza subire alcuna perdita.

Formazioni dell'Asse hanno intensamente bombardato le opere portuali ed aeree di Malta, distruggendo in combattimento due velivoli e numerosi altri incendiandone al suolo.

Aerei britannici hanno compiuto questa notte, su località dell'Italia settentrionale, una incursione, lanciando alcune bombe, che non hanno causato vittime o danni.

Nel Mediterraneo una vedetta antisommergibile al comando di Guardiamarina Antonio Scialdone ha affondato un sommergibile nemico.

Vojno poročilo št. 681

Sovražna kolona uničena pri Mekiliju

Osem sovražnih letal sestreljenih

Potopljena sovražna podmornica

Glavni Stan italijanskih Oboroženih sil objavlja:

Jugovzhodno od Mekilija so italijanski in nemški oddelki silovito napadli neko sovražno kolono ter jo prisilili k umiku; pri teh bojih so nemški lovci sestrelili šest CURTISSov, sami pa niso imeli nobene izgube.

Ose letalske skupine so hudo bombardirale pristanišče in letalske naprave na Maltili ter so sestrelile dve letali, mnoge druge pa so zažgali na tleh.

Zadnjo noč so angleška letala priletela nad nekatere kraje v severni Italiji, spustila nekaj bomb, ki pa niso povzročile žrtev ali škode.

Na Sredozemlju je ladja za lov na podmornice pod poveljstvom Antonia Scialdoneja potopila sovražno podmornico.

Nemško vojno poročilo

Sovjetski napadi na vzhodu poemajo — Letalski napad na Murmansk

Visoke angleške letalske izgube

Hitlerjev Glavni Stan, 13. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na polotoku Kerč je sovražnik po močnem predvčerajšnjem napadu izvedel le nekaj posameznih napadov s slabotnimi silami. Vsi napadi so bili odbiti.

Na ostalem vzhodnem bojišču so bili odbiti posamični napadi močnejših sovražnikovih sil.

Pri nekem presenetljivem napadu nemških čet in nemške motorizirane pehotne divizije je imel sovražnik 650 ujetnikov, tisoč mrtvih in je izgubil tri tanke ter 40 strojníc.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča so letalske skupine s posebnim učinkom podpirale boje suhozemske vojske.

Bojna letala so učinkovito napadla pristaniške naprave v Murmansku.

Nova bolgarska vlada

Smernice bolgarske zunanje politike ostanejo nespremenjene

Sofija, 13. apr. AS. V soboto je bolg. kralj Boris sprejel predsednika vlade Filova, kateri mu je bil izročil odestop vse vlade. Kralj je znova poveril sestavo vlade Filovu. Kmalu popoldne je Filov s seznanom novih ministrov odšel na dvor, zvečer pa je bil objavljen seznam novih članov vlade. V vladi so: Ministrski predsednik Filov je v novem kabinetu prevzel tudi mesto zunanje ministri. Novi vojni minister je postal general Nikola Mičov, ki je bil doslej poveljnik 1. bolgarske armade ter solijski mestni komandant. Notranji minister je postal Peter Gabrovec. Minister za finance Dragomir Božilov ter gradbeni minister Dimitrij Vasiljev sta tudi v novem kabinetu obdržala svoji mesti. Novi minister za poljedelstvo je postal Kretó Petrov, bivši tehnični direktor državnega rudnika Pernik. Novi trgovinski minister je Nikola Saharijev, dosedanjí poslovodni direktor bolgarskega parlamenta. Novi justični minister je Konstantin Parlov, dosedanjí drž. pravnik na apelacijskem sodišču v Sofiji in član vrhovnega državnega sodišča. Novi prometni minister je Alek. eander Radoslavov, dosedanjí general. direktor državnega rudnika Pernik. Prosvetno ministrstvo, ki ga je doslej upravljali ministrski predsednik Filov, je bilo poverjeno dosedanjemu generalnemu tajniku tega ministristva prof. Borisu Jocovu.

Sofija, 13. aprila. AS: Snoči je predsednik vlade Filov po radiu podal program nove bolgarske vlade. Nova vlada bo nadaljevala politiko sodelovanja s silami Osi in trojne zveze in nadaljevala prijateljske zveze s Turčijo. Na znotraj bo skušala utrditi načela pravičnega socialnega reda po smernicah novega evropskega reda. Slednji odločilni trenutki nalagajo Bolgariji težke trenutke. Toda Bolgarija bo v sodelovanju s močnimi zavezniki prispevala svoj delež k utrditvi evropskega reda. Če bo imeti svoj prostor v novi Evropi, kakršnega terja njeno zgo-

Boji na Filipinih in v Birmi

Vedno hujši napadi na Corregidor — V Birmi Japonci naglo napredujejo proti petrolejskim vrelcem

Tokio, 13. aprila. AS: Iz Batanga poročajo, da so vse utrjene postojanke na tem polotoku že v japonskih rokah. Zadnja trdnjava, Mariveles, je padla na večer 9. aprila. Poročajo tudi, da so Japonci zajeli mnogo vojakov, ki so se hoteli vkrčiti na ladje v Mariaveleskem pristanišču. Na Corregidorju je 10. aprila popoldne prenehala delovati protiletalska obramba.

Tokio, 13. aprila. AS: Agencija Domei poroča s Filipinov, da so na Batang prispele nove skupine japonskih topov, ki so takoj začele strahovito bombardirati Amerikance, oblegane na otoku Corregidorju. Ogledniška letala so dajala navodila topničarjem, bombniki pa so zmetali nad otok več ton bomb, ki so zelo poškodovale vojaške utrdbe na otoku. Neka sovražna ladja, ki je skušala zbežati iz Corregidorja, je bila zapazena in je morala izobesiti belo zastavo ter pod grožnjo japonskih topov kreniti proti Batangu.

Saigon, 13. aprila. AS: Zasedbo Batanga se operacije na Filipinih niso ustavile. Utrjeni otok Corregidor je pod neprestanim ognjem japonskih letal, dočim so japonske sile, ki so se izkrcale na otoku Cebuju, zasedli Barili, važno strateško točko na zahodni obali tega otoka. Japonci so že go. spodarji otokov Mabaste in Mindora južno od Luzona, kakor tudi zahodnega dela Jola ter južnega dela otoka Mindanaua. Poročila iz Novih Delhov potrjujejo, da so prispele nove japonske okrepitve na bojišče pri Iravadiju ter da napredujejo proti severu in že ogražajo petrolejska ležišča v Birmi.

Tokio, 13. aprila. AS: Agencija Domei poroča, da so sinoči trije ameriški bombniki bombardirali predmestja v Manilli, kjer ni nikakih vojaških zgradb. Med filipinskim prebivalstvom je bilo mnogo žrtev. Prebivalstvo je z velikim zgražanjem obsodilo ta gnusni napad.

Tokio, 13. apr. AS. Dopisnik agencije Domei poroča z bojišča pri Batangu, da so bili zajeti trije severnoameriški parniki, ki so se skušali prebiti do Corregidorja. Na krovu teh treh ladij je bilo mnogo vojakov in tudi častnikov.

Bangkok, 13. aprila. AS: Vlada države Madras je izdala oklic, v katerem poziva prebivalstvo, ki ni neposredno zaposleno pri obrambi, naj zapusti državo.

Tokio, 13. aprila. AS: Agencija Domei poroča, da so se sinoči japonske čete izkrcale na otoku Dilitonu, jugozahodno od Bornea.

Tokio, 13. aprila. AS: Iz Cungianga se je izvedelo, da sta se Cangkašek in njegova žena vrni.

Na Laponskem je imel sovražnik zadnje dni pri brezuspešnih ogledniških sunkih visoke krvave izgube.

V Severni Afriki obojestranska topniška in ogledniška delavnost. Uspešno so bila bombardirana zbirališča angleških vozil.

Podnevi in ponoči so se nadaljevali napadi na vojaške naprave ter letališča na otoku Maltili, ki so povzročili nova razdejavanja.

Nemški lovci ter protiletalsko topništvo so podnevi sestrelili nad Rokavskim prelivom, nad severno Nemčijo ter pred norveško obalo 15 sovražnih letal.

Zadnjo noč so angleški bombniki napadli zahodno Nemčijo. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj mrtvih in ranjenih. Protiletalsko topništvo ter nočni lovci so sestrelili devet letal.

dovinsko poslanstvo, mora uvesti nov režim, ki bo rešil vsa vprašanja po zgledu močnih zaveznikov. Zato je njen program združitev bolgarskega ljudstva okrog prestola, odlično opremljena vojska, socialni ukrepi v duhu socialne pravičnosti, dirigirano gospodarstvo, kakršno je potrebno v vojnem času, pravična razdelitev kmečke zemlje, preprečitev verižništvá, gradnja novih cest in železnic, borba proti brezposelnosti, gradnja novih kmečkih hiš, zboljšanje delovnih pogojev bolgarskega delavstva, borba proti rušilnim idejam, proti mednarodnim gospodarskemu življenju škodljivim organizacijam, borba na smrt proti komunizmu in bogataštvu ter vzgoja ljudstva v narodni organizaciji »Branike«.

Turški poslanik se je vrnil v Berlin

Odločen turški odgovor razširjevalcem vznemirljivih vesti

Ankara, 13. apr. AS. V Sofiji se je ustavil na poti proti Berlinu turški veleposlanik pri nemški vladi Görödö in sprejel častnikarje. Izjavil jim je, da je zadovoljen s svojo potjo. Za časa svojega bivanja v Ankari je imel stankanje z več ministri. Z njimi je govoril o uresničenju turško-nemške trgovinske pogodbe, ki naj bi povečala trgovinsko izmenjavo med obema državama. Povedal je tudi, da je imel s von Papeonom več razgovorov in da sta ugotovila, da temelje turško-nemski odnošaji na prijateljstvu in razumevanju.

Carigrad, 13. aprila. AS. List »Tasviri Efkar« je z gnevom objavil članek, v katerem obsoja alarmantne glasove iz angleških in ameriških virov, katere redno registrira turška agen-

la iz Birmanije. Njuno potovanje v Birmanijo je bilo popolnoma tajno—Cangkajšek je imel tam važne posvete z angleškimi, ameriški in kitajskimi poveljniki glede prehrane, preskrbe ter enotnega poveljstva.

Bangkok, 13. apr. AS. Indijski nacionalistični tisk poudarja neuspeh Crippsovega po-

Madžarski vrhovni poveljnik v Rimu

Posvetoval se bo z zastopniki Italijanske Vojske ter si ogledal nekatere važne vojaške ustanove

Rim, 13. aprila. AS. Vrhovni poveljnik madžarske vojske armad. general vitez Ferencz Scombathely je prišel v Rim, da bi vrnil obisk poveljniku italijanskih Oboroženih Sil generalu Cavalieru.

Predstavniki prijateljskega in zavezniškega naroda bo med nekajdnevnim bivanjem v Italiji med drugim imel tudi razgovore z zastopniki italijanskih Oboroženih Sil ter bo obiskal nekatere važne vojaške ustanove. Gost je prispel danes zjutraj ob 8.30 na ostijsko postajo, kjer ga je sprejel general Cavallero, podtajnika vojnega in mornariškega ministrstva, načelniki suhozemske vojske in mornarice ter zastopnik zunanje ministristva. Navzoča sta bila tudi madžarska poslanika pri Kvirinatu in Sv. stolici, mnogi člani madžarskega poslanstva, vojaška pribočnika Nemčije in Japonske z

Zaključek častnikarskega kongresa v Benetkah

Benetke, 13. aprila. AS: Včeraj je bila v palači Ducale zaključna seja častnikarjev iz držav trojne zveze in prijateljskih držav. Udeležili so se je tudi minister za ljudsko prosveto Eksc. Pavolini, načelnik nemškega državnega tiska tajnik Dietrich, japonski poslanik Sakuma in načelniki tiska prijateljskih držav. Prebrana je bila izjava španskih častnikarjev, ki sporoča, da hočejo biti španski častnikarji vključeni v novi novinarski zvezi. Nato so govorili japonski minister Sakuma, ki je orisal naloge in dolžnosti japonskega tiska, načelnik nemškega tiska dr. Dietrich, ki je prinesel vsem udeležencem pozdrav Vodje ter naglasil podlo poslanstvo častnikarstva Amerike in Anglije.

Nato je nastopil minister za ljudsko prosveto Eksc. Pavolini. Naglasil je, kako vesela je Italija, da je mogla nuditi svojo gostoljubnost vsem novinarjem, ki jih preveva ista misel. Dejal je, da Duce kot novinar in ustanovitelj »Popola d'Italia« ter kot vodja italijanskega naroda pošilja pozdrav novinarjem vseh

Crippsov neuspeh v Indiji

Porazen vtis v Angliji in Združenih državah

Rim, 13. aprila. AS: Pismo, s katerim je vseindijski kongres sporočil Crippsu svoj sklep, da ne more sprejeti njegovih predlogov, obsega okoli 1500 besed. V njem izvršilni odbor kongresne stranke na široko razlaga vzroke za odklonitev. Predsednik stranke in glavni člani izvršnega odbora so že zapustili Nove Delhe, Nehru pa je še za nekaj časa ostal tam. Vzroki za odklonitev Crippsovih predlogov pa so: kongres je zahteval: 1. da posebna pooblastila vrhovnega poveljnika v Indiji prenehajo na dan premirja; 2. da se podkralju takoj odvzame pravica veta proti sklepom indijske vlade; 3. da se v Londonu ukine resor ministrstva za Indijo. Ker te tri točke niso bile sprejete, je kongres angleške predloge odklonil. Sir Stafford Cripps je že odpotoval iz Indije.

Rim, 13. aprila. AS: Cripps je po sporočilu, da je indijski kongres odbil njegove predloge, izjavil, da v ponedeljek odpotuje v Anglijo, kjer bo o poteku pogajanj z indijskimi voditelji poročal londonski vladi. Izjavil je tudi, da bo po njegovem odhodu položaj Indije tak, kakršen je bil pred njegovim prihodom.

Bangkok, 13. aprila. AS: Izvršni odbor vseindijskega kongresa je sklenil sklicati kongres za 29. in 30. april na izredno zasedanje v Allahabad.

Stockholm, 13. aprila. AS: Londonski dopisnik lista »Svenska Dagbladet« poroča o velikem razočaranju, ki je nastalo na Angleškem zaradi Crippsovega neuspeha. Proti njemu se dvigajo trpe kritike in izgubil je ves ugled, ki ga je užival v času pred odhodom v Nove Delhe. Angleški politični krogi pravijo, da se je Churchill tako znebil nevarnega političnega tekmeča. »Times« piše dobesedno: »Crippsovo poslanstvo se je popolnoma ponesrečilo. Vzroki za ta neuspeh mo-

cija in ki govore o slabih namenih Osi do Turčije. Vse to je znak in potrdilo velike važnosti, ki jo zavzema Turčija v mednarodni politiki, kajti turški pregovori pravi: »Vrabcí prihajajo samo na tista drevesa, ki so polna sadja.« Toda prišel je trenutek, ko je treba reči: dovolj! Že dve leti morajo turška ušesa poslušati vznemirajoče Reuterjeve glasove in ne mine dan, da bi ne bilo izmišljenega kaj novega. Če turška vlada dopušča svojim listom objavljati takšne vznemirljive glasove, je to dokaz dobrih turških živcev. Toda vsi takšni glasovi ne bodo mnogil spraviti Turčije s poti, za katero se je odločila in ki je pripravljena varovati svoj mir in svojo neodvisnost tudi z orožjem.

slanstva in pobitost, ki je zavoljo tega zavladala med zavezniki. List »Hindu« v Madrasu pravi, da pomeni neuspeh angleškega odposlanca polom demokracije in nien največji neuspeh. List »Madras Mail« piše, da bo dogodek povzročil v demokratskem svetu osuplost.

mnogimi drugimi zastopniki držav trojne zveze ter mnogo častnikov. Na postaji je bil tudi častni bataljon z zastavo 4n godbo.

Snidenje med generalom Szombathelyjem ter generalom Cavalleroom je bilo zelo prísrečno. Madžarski general je izjavil italijanskim odličnim osebnostim, da je zelo vzhičen, ker se lahko nahaja v prestolnici velike zavezniške države. Nato je pregledal častno četo, ki ga je pozdravila, godba pa je zaigrala italijansko in madžarsko narodno himno ter himno madžarske vojske. V častnem salonu je imel nato madžarski gost kratek razgovor z nemškimi vojaškimi pribočnikom ter z italijanskimi osebnostmi. Nato se je podal gost v spremstvu italijanskih osebnosti v hotel, kjer bo stanoval med svojim bivanjem v Rimu. Med potjo ga je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo.

15 držav, zbranih v Benetkah v starem in nepozabnem tovarištvu. Do soglasja v miselnosti in nalogah našega skupnega novinarstva ni prišlo slučajno zaradi sedanje vojne, marveč zaradi posebnih značajk, ki nas docela ločijo od novinarstva držav, proti katerim se borimo. Naše novinarstvo vodijo naši narodi in naši vzori, pri nasprotjih pa bogataška volja. Naš tisk se zaveda dolžnosti in odgovornosti v boju za lastno ljudstvo, sovražni novinarji pa služijo finančnim in skrivnim silam in se ne menijo za koristi narodov. Vodi nas resnica, ker spoštujemo svoje narode. V vojnih poročilih objavljamo prav tako vse izgube in udarce, kakor izgube in udarce, ki smo jih zadali nasprotnikom. V nasprotnem taboru pa ne najdemo drugega kakor laži, zamlčevanja in prikrivanja.

Temeljiti govor Pavolinijev so udeleženci sprejeli z velikim navdušenjem. Novinarski shod se je zaključil v iskrenem tovarištvu in toplimi pozdravi vsem udeležencem.

Zakaj je prišel Marshall v London

Rim, 13. aprila. AS. »Newyork Times« piše o vzrokih potovanja generala Marshalla in Hopkinsa v Anglijo in pravi, da se hočeta na licu mesta prepričati, če je res upravičen angleški odpor proti vdoru v Evropo. Glavni razlog, ki ga navaja London proti ustanovitvi novega bojišča na zahodu je, da Angleži vedno razpihovali in to še nadaljujejo. »Times« hoče s svojim člankom torej le Indijcem naprtiti odgovornost za neuspeh pri zadnjih pogajanjih.

Nemiri v Egiptu

Rim, 13. aprila. AS. »Messaggero« je objavil brzojavko, ki pravi, da so v Egiptu izbruhnili veliki nemiri ter da so oborožene skupine egiptovskih rodoljubov napadle hiši ministrskega predsednika Nahas paše ter angleškega poslanika sira Lampsona. Žena egiptovskega ministrskega predsednika kakor tudi žena generala Wavela sta bili privezani na postelje, egiptovski zunanji minister je bil ranjen, pet angleških vojakov pa je bilo ubitih.

Angleži kršili švicarsko nevtralnost

Bern, 13. aprila. AS: Uradno poročilo pravi, da so zadnjo noč tuja letala preletela švicarsko ozemlje. Očitno gre za angleška letala, ki so izvedla polet nad nekatere severne italijanske kraje. Angleško letalstvo je že pred 14 dnevi kršilo švicarsko nevtralnost, ko je letelo v Italijo, ne da bi spuščalo bombe.

Kralj Boris odlikoval generala Ošimo

Sofija, 13. aprila. AS: Kralj Boris je sprejel berlinskega japonskega poslanika generala Ošimo in mu podelil visoko odlikovanje, križ prvega razreda reda sv. Aleksandra.

Visoki komisar odredil obnovo vseh javnih del

Važen posvet v Vlado palači

Ljubljana, dne 13. aprila.

Visoki komisar je ukrenil, da naj se takoj obnove vsa državna in pokrajinska javna dela, ki so v teku ali pa se izvajajo z vsotami, ki so bile razdeljene v odnosnih proračunih. Slika navodila je dal tudi okrajnim načelnikom in pa občinam, da se takoj odredi začetek del, ki so podne pristojna. Odredil je tudi, da naj se pri razvijanju del in pri določanju vsot opusti elaba poteza iz preteklosti, ko so se začela mnoga dela, pa ni bilo možnosti, da bi se končala. Odredil je, da morajo ustanove in pristojni uradi pri razdelitvi načrtov in sredstev gledati na to, da se zagotovi redno nadaljevanje del do konca.

V kratkem bodo objavljene podrobnosti novega načrta predvidenih del s pozorno proučitvijo potreb za tekoče leto, vendar pa se lahko že sedaj podčrta, da se bo z odredbami Visokega komisarja ne samo postopno uredila Pokrajina, ampak tudi zmanjšala brezposelnost.

V vladni palači je Visoki komisar predsedoval seji, ki jo je sklical, da bi se proučila vprašanja, ki se nanašajo na melioracijo v splošnem in zlasti na dela na Barju. Navzoči so bili dr. Moser iz ministrstva za poljedelstvo in gozdo, ki se je udeležil seje tudi kot predsednik pokrajinskega odbora za melioracije, inž. Farina, načelnik inženirskih del pri Visokem komisaratu, in inž. Rueh, načelnik tehničnega oddelka, senjor Giularelli, poveljnik gozdnice milice, g. Mohorič, glavni tajnik Trgovske in industrijske zbornice, in gg. Anton Kržmanec in Josip Brenčič, prvi predsednik, drugi tajnik upravnega sveta za melioracijo ljubljanske Barje.

Visoki komisar je opozoril na navodila, ki jih je podal ob svojem času, ko je govoril o važnem vprašanju melioracijskih del v Ljubljanski pokra-

jini, in to v smislu, da mora biti kar najprej končan splošni načrt, ki zajema vsa melioracijska dela v teku, in tista, ki se morajo v Pokrajini izvesti, in sicer z namenom, da se takoj začne dela, ki so najbolj neposredno donosna. Ko bo splošni načrt pripravljen, bo dostavljen pristojnemu ministrstvu, da se vključi v splošen načrt melioracijskih del v Kraljevini.

Visoki komisar je zagotovil komisiji, da smatra melioracijska dela na Barju za najbolj nujna in to s kmetijskega in zdravstvenega vidika, ker bo radikalna ureditev tega vprašanja brez dvoma močno zboljšala zdravstvene razmere ljubljanskega mesta. Podčrtal je s tem v zvezi, da se je o melioracijskih delih ljubljanskega močvirja govorilo že v letu 1780, v dvajsetih letih bivšega jugoslovanskega kraljevstva pa donos te vlade ni presegel 12 milijonov lir.

Visoki komisar je podčrtal, da so za melioracijska dela na Barju v prvih devetih mesecih priključitve Ljubljane h Kraljevini Italiji izdali 2 milijona 170.000 lir, za naprej pa je redno določenih 7 milijonov lir. Visoki komisar je končno odredil, da se naj pospešijo dela za melioracijo, ki so bila prekinjena med zimsko dobo. Ta dela se naj takoj obnove, tam pa, kjer se izvajajo, pa se naj pospešijo. Visoki komisar je takoj podelil pomembne delež upravnemu svetu za melioracijska dela ljubljanskega Barja, ta prispevek pa je določen za obrnitev jarkov, kajti to je bilo nujno za uspeh del, ki so bila že opravljena.

Zastopniki upravnega sveta za melioracijska dela na ljubljanskem močvirju so izrazili Visokemu komisarju tudi v imenu v poštev prihajajočega prebivalstva največjo zahvalo in so poudarili, da melioracijska dela zajemajo nad 16.000 ha zemlje in delavnost 9000 kmetov in tedaj tudi kar največjega števila delavcev.

Rimsko pismo:

V središču italijanske filmske proizvodnje

Il cinema e oggi l'arma piu forte — kino je najmočnejše orodje današnjega časa, se je izrazil voditelj fašistične Italije, B. Mussolini. Tako je tudi v resnici. Na desetine milijonov ljudi dnevno prisostvuje kinematografskim predstavam po celnem svetu. V velikih mestih je treba le pogledati, kakšen naval je v kino dvorane. Tu v Rimu je nad 80 kinematografov in imajo nekateri dvorane za več tisoč oseb. Pa so navadno vse predstave trikrat dnevno izstopane. Tako ogromen je obisk.

Italija si je ustvarila lastno, zelo pomembno filmsko industrijo in je omogočila, da se doma solajajo bodoči filmski igralci in voditelji ter organizatorji kino podjetij. Pred tremi leti (1939) je bil v Rimu ustanovljen »Centro sperimentale di cinematografia«, ki je neke vrste filmska akademija in pa »Cinecittà«, filmsko mesto, kjer na veliko proizvajajo filme razne igralske in filmske družbe. Obe ustanovi sta na via Tuscolana blizu skupaj, kakih 10 km izven mesta v smeri proti Albanskim goram. Z dovoljenjem prosvetnega ministrstva sem si po bližje mogel ogledati eno in drugo.

»Centro Sperimentale« je ogromno, moderno poslopje, ki je opremljeno z vsemi potrebnimi tehničnimi pripomočki, da more čim bolj služiti svojemu namenu. Tu se gojenci in gojenke v dveh letih nauče teoretično in praktično vsega, kar naj jih usposobi bodisi za filmske igralce, bodisi za režiserje in organizatorje filmskih predstav.

Prijazni vodnik po zavodu najprvo razkaže tri znanstvene kabinete: za optiko, za fonetiko in za scenotehniko.

Optika gotovo spada k bistvenemu delu filmske proizvodnje. Gojenci morajo študirati barve in njih značaj, potem razne svetlobne pojave in učinek razsvetljave na raznih predmetih. Naučiti se morajo, kako je treba maskirati stvari v naravi in kako igralca. Znatni morajo fotografirati in dobro poznati sestav strojev, ki so potrebni za snemanje filmov.

V ta namen imajo tu v Centru celo vrsto kabinetov z najboljšimi fotografirskimi stroji, s katerimi učenci proučavajo filmsko slikanje in praktično razvijanje slik; dalje študirajo svetlobne pojave v naravi in v različnih zaprtih prostorih ter njihov vpliv na scenarij. Uče se osvetljevati predmete in s svetlobno igro doseči določen učinek itd.

Fonetika je pri govorecemu filmu izredne važnosti. Danes so vsi filmi zvočni, to se pravi za filmsko predstavo je treba poleg svetlobnega traka izdelati tudi zvočni trak in sinhronizirati s svetlobnim trakom. Tudi tega se nauče na tej akademiji, za kar imajo posebne stroje. Gojenci morajo študirati glasove v naravi in zakone akustike. Naučiti se morajo registrirati zvoke. Dobro morajo poznati mikrofoni. Posnemati morajo znati dež, točo, grom, šum vetrov in druge zvočne pojave, seznaniti se morajo vsaj z glavnimi sestavnimi glasbe in nje uporabe v filmu in kot spremljavo k filmu.

Toda še mnogo važnejši del je šolanje in izoblikovanje lastnega glasu. Gojenci v prvem letu največ časa porabijo za vežbanje lastnega glasu, za recitacije in za govornike nastope, kar se seveda vrši pod nadzorstvom in po navodilih glasbenih učiteljev. S tega področja je treba teoretično in praktično snov dobro obvladati in mnogo na sebi piliti. Gojenci se morajo učiti lepega vedenja, izbranih, odličnih kretanj, a predvsem jasne izgovorjave in načina govorjenja, kakor je za filmske nastope primerno. Ko že nekoliko več znajo, njihove krajše nastope filmajo, pa tudi zvočno posnemajo njihove samogovore in pogovore. Te filme takoj razvijajo v lastnem laboratoriju in jih predvajajo, tako, da ima gojenec priliko sebe videti in slišati, ter kontrolirati svojo mimiko, geste, glas, izraz in sploh celoten nastop.

Scenotehnika že upošteva poznanje zakonov svetlobe in zvoka. Naučiti se je pa treba tudi tehnične strani scenarije, za kar je poleg naravnih darovitosti in prirojene spretnosti treba dosti tehničnega znanja. Obvladati je treba material, s katerim se predstave ustvarjajo, oziroma prizori maskirajo. Dobro je treba poznati maske, modele in kostume. V centru je velik oddelk, kjer izdelujejo najpodrobnejše načrte za posamezne filmske scene. Za kako zgodovinsko predstavo n. pr. je treba vse izrisati: od moških in ženskih klobukov, jopičev, čevljev, do oblike stebrov, stopnišč, pohištva, hišnih fasad. To delo opravljajo arhitekti ali pa akademiki iz slikarske akademije, ki so seveda za to plačani. Šele na osnovi teh skic potem slikarji, ki so večkrat poznani umetniki, izrišejo in naslikajo kulise, postavijo krasne dvorane, zgrade cele mestne ulice v

»Cinecittà«, palače, gradove, gorske pokrajine in kar je že treba za okolje filmske igre. Je to dolgotrajno in drago delo. Večkrat delajo kak film več let in stane na desetine milijonov. Zrisati je treba tudi obleko igralcev, v kateri nastopajo na odru, orožje, ki ga naj rabijo, opremo prostorov, kjer se dejanje odigrava, skratka vse, do najmanjših podrobnosti. Po drugi strani je pa skoraj smešno, s kakimi preprostimi in neznatnimi sredstvi spretni režiserji dosežajo velike uspehe. Vse je preračunano na to, da se gledalec in poslušalec na čim bolj enostaven način prevzame. Čim popolnejše je posneta narava v svoji svetlobni in v svojih zvokih, tem boljše ozadje imajo filmski dogodki in tem bolj verjetno bo film ugal občinstvu.

Preveč vedeti ni dobro, in prav do kraja hoteli vse vedeti in videti, le redko osreči človeka. Učenje, ki smo ga dosedaj našli, pa naj služi le kot priprava za dejanski nastop na odru, oziroma za režijo filmskih predstav. Tega se gojenci in gojenke največ uče v drugem letu svoje študijske dobe. Kar so se prvo leto teoretično učili, to je treba naslednje leto izvesti v življenje. Treba je nastopati na odru, izpopolnjevati govor, nastop, mimiko. Kakor prvo leto, morajo gojenci tudi drugo leto vežbati telo, da postane gibčno in prožno. Fantje imajo sijajno opremljeno telovadnico, kjer vežbajo boks, sabljanje, plezanje, dvigajo uteži, veslajo, skačejo čez konja in imajo še druge telesne vežbe. Dekleta pa se predvsem urijo v raznih plesih, posamič in v baletu. To je dnevno obvezna telovadba, nakar je treba iti pod prho, se dobro odrgniti, nato pa na delo. Dekleta in fantje imajo svoje kopalnice, ki so zelo praktično in higiensko urejene.

Potem se uče maskirati in tudi sami v maskah nastopajo. Uče se montaže, postavljajo scenarijo za razne prizore, režirajo posamične scene in nadarjeniji nastopajo v začetnih vlogah že v filmih, ki se igrajo za javnost.

Za vse to imajo bogato priložnost v Centru. Predvsem je veličanska dvorana, 50x25x16 m, v kateri lahko postavijo tudi petnadstropno palačo — seveda v kulisah. Ravno sedaj pripravljajo nek srednjeveški film (La Gorgona), ki se odigrava v Pisi. V ta namen že stoji močno obzidje, ki oklepa srednjeveško trdnjavo. Tu bodo posneli naskok na obzidje in obrambo mesta. Kulisa je imenitna, šele dotikljaj z roko te prepriča, da nimaš pred seboj kamenja, ampak sam papir, karton in les. Zraven te obsejne dvorane za velike nastope je več manjših prostorov, ki jih arhitekti in slikarji po potrebah igre opremito kot salone, knjižnice, spalnice, delavnice, tovarne, šolske sobe, itd. V zaprtih prostorih filmajo, tako pravijo, mnogo boljše tiste prizore, ki se v igri odigravajo v naravi pod milim nebom, to pa zato, ker lažje regulirajo svetlobo. Tu se gojenci uče ravnanja z reflektorji, s stroji, ki povzročajo zaželeno zvoke, uče se sinhronizirati zvočni in svetlobni trak, montaže itd.

V Centru je tudi šivalna delavnica za izdelavljanje oblek, je mizarska delavnica, študijska soba za ravnanje z odrsko razsvetljavo, so sobe za igralce, da se lahko preoblečejo, so prostori za golf, tenis, za jahanje, kopanje na prostem, in ves mogoči šport, imajo vse naprave za filmanje na prostem, krasno gledališko dvorano, velika skladišča za kulise, več izoliranih dvoran za sprejem zvočnih filmov, in ne vem kaj še. Letos imajo 60 gojencev in gojenk, ki stanujejo v mestu in se tam tudi hranijo. Tu je le buffet in mala obednica, da lahko počujajo, kar s seboj prinesejo in jim ni treba dnevno dvakrat prihajati iz mesta.

Zavod izdaja tudi lasten časopis »Bianco e nero«. Namenjen je izključno filmu in vprašanjem, ki se iz umetniškega, tehniškega, gospodarskega in estetskega stališča tičejo kina. Ta časopis je pravzaprav revija, in vsaka številka poleg raznih tekočih vprašanj obsega na kakih 10 straneh tiskano razpravo n. pr. »O filmu in barvah«, »Slovnična in film«, »Sprejemanje glasov v filmu«, »Igralec v filmu«, »Zgodovina filma« itd. List prinaša tudi filmske kritike in za film prirojen besedilo romanov, povesti, gledaliških iger in drugo.

Zavod ima tudi lepo biblioteko, ki pa obsega izključno dela, ki se nanašajo na film in kino. Največ je italijanskih in nemških del, nekaj pa tudi v drugih jezikih. Po medsebojni pogodbi dobivajo v Centru tudi vse filme od drugih nacionalnih film. produkcij. Te pregledajo če so primerne za ital. občinstvo, jih po potrebi prirede in jih opremito z italijanskimi besedili. Ni pa to vedno lahko delo, ker ima vsak jezik svojso besedosljudje. Treba je gledati, da se ne opazi preveč, kako igralec drugače premika usta, kakor pa so

besede, ki jih čuje gledalec. Pri ustnicah se n. pr. to hitro opazi.

Ko sem zapuščal zavod, so se po hodnikih ravno nabirali igralci za še omenjeno »La Gorgona« od Sema Benellija. Bil je navzoč tudi režiser, ki je pregledoval junaški trop možakov, ki bodo branili in naskakovali močno mestno obzidje. Predstavljali bodo množico, zato je pravih poklicnih igralcev med njimi zelo malo. Po večini so iz bližnjih rimskih predmestij. Večkrat so zaposlene cele družine: mož, žena, dekleta, dečki in otroci. Sedaj so jih preoblekli v srednjeveške vojake, jim nadeli oklepe in jih opremili s čeladami in orožjem. Žene so bogato maskirane s pestrimi lasuljami. Igrale bodo princezinje in dvorjanke, druge pa ženske iz občinstva s dečki in otroki itd. Lepo jih je videti, kako čakajo na predstavo, v kateri bodo igrali burne srednjeveške dogodke. Mirno sede in se pogovarjajo med seboj o družinskih skrbih. Nekateri so sulice prislonili k zidu in čitajo časopise, drugi kaše cigarete, tam nekdo pestuje mačko, žene plečejo, okrog njih pa se smukajo otroci in otepaajo svojo malico. Daljni srednji vek se prepleta z živo sedanostjo. Toda to vidimo le mi, ki gledamo za kulise; gledalec bo v filmu gledal samo srednji vek, in bo vesel lepih prizorov, ki ga bodo za nekaj hipov poneli iz sedanosti v svet domišljije, sanj in želja. Pa to je eden najbolj koristnih in najbolj človekoljubnih učinkov filma!

Kdor si je ogledal filmsko akademijo, bo hotel obiskati še Cinecittà, ki je komaj nekaj sto korakov dalje na nasprotni strani ceste. Tudi za obisk filmskega mesta je potrebno dovoljenje prosvetnega ministrstva, ker je zavod državna last.

Cinecittà je res celo mesto, saj ne šteje nič manj kot 86 pozidanih objektov, med njimi je 11 gledaliških dvoran, v katerih snemajo filme. Največja dvorana je dolga 80 m, široka 35 in visoka 25, najmanjša pa je 15 m široka in 30 m dolga. Mesto ima svojo pošto z lastnim poštnim žigom, svojo orožniško postajo, lastno gasilsko društvo, ima svojo banko, ki preskrbi filmsko zavarovanje, številna upravna poslopja, skladišča, stanovanja za stalno zaposlene osebe itd. Lahko bi rekli, da je Cinecittà vse v velikem, kar je Centro v malem.

Posamezne filmske družbe, ki jih je v Italiji veliko število, najemajo v Cinecittà gledališča, ki ustrezajo po svoji opremi bodočemu filmu, nato pa igralska družba, ki je za vsak film posebej sestavljena, film nastudira. Izdelava posameznih filmov traja več let, nekateri meseci, včasih pa tudi nekaj let. V Cinecittà dobi režiser vse potrebne pripomočke za izgotovitev filma. Predvsem izvežbano delavstvo, mizarje, mehanike, arhitekta, inženirje, slikarje, skratka tehnično osebo, ki ustvarja po njegovih vidikih in zahtevah filmsko scenarijo. Na željo mu postavijo na prostem tudi cele vasi in mesta, gozdove, planine, skalovje, ribnike, ladjeve... Vendar pa se ponavadi vsi filmi snemajo v omenjenih velikih dvoranah, kjer je mogoče s svetlobo mnogo lažje ravnati. V dvoranah igrajo važno vlogo tudi papirnate in platnene kulise. Videti je mogoče ogromna, tudi po 100 kv. metrov velika platna z naslikanim gorovjem, gozdom ali mestom, ki služijo pri nekih filmih za pokrajinsko ozadje. Sprejaj postavijo še kakšno kočjo, nekaj dreves ali napravijo malo ulico, pa bo samo vajeno oko ločilo, da gre le za spretno postavljene kulise. Vse to je umetnost osvetljevanja, svetlobnega spreminjanja, razdalj in elasti fotografiranja. V zalogi imajo n. pr. vse imenitnejše kulturne spomenike Italije, vse katedrale, seveda v lesenih miniataturah. Imajo tudi milansko stolnico, s katero so si pomagali pri snemanju filma I Promessi sposi. Pa ne smete misliti, da so veliki modeli! Cisto majhni so, visoki kaka dva metra in široki morda poldrug meter. Vse drugo napravi razdalja, iz katere se fotografira, in montaža. Imajo n. pr. kompletno milansko Scalo, gledališče, zasedeno z nekaj sto — lutkami. Pri hitrih fotografirskih posnetkih v filmu bo redko kdo opazil, da so bile fotografirane lutke in ne živi ljudje. Dejanje v gledališču pred »tisočglavim občinstvom« pa filmajo potem na tukajšnjih odrih in zasedajo prvo, morda še drugo vrsto z živim občinstvom, drugo so lutke. V modelu imajo Angelski grad, trg sv. Petra, Beneski trg itd.

Isti film večkrat, kakor zahteva scenarija, izdelujejo v več dvoranah. V eni dvorani je n. pr. grajska kuhinja in klet, v drugi je postavljen gozd, v tretji mestni trg. Vse v kulisah, ki so jih prej v osnutkih izrisali na akademiji, tukaj pa izgotovili slikarji, pleskarji in mizarji. Sedaj pripravljajo film »Bengasi, la città murata« (Bengazi obzidano mesto). Film naj ponazorijo sedanje italijanske boje in zmage v Afriki. Stvar bo zelo aktualna, ko bo enkrat dogotovljena in nastopi svojo pot po Italiji in Evropi.

Videti je zelo veliko zanimivih kulis, obzidja, palm, puščavskih skic... podrobnosti pa režiser ni maral izdati in tudi ni dovolil vstopa v dvorano, kjer film ravnokar dovršujejo. Tudi tu je okrog dvorane polno maskiranih in opremljenih ljudi, ki čakajo, da bodo poklicani na oder. Stvar ne gre vedno hitro in gladko. Včasih niso razpoloženi igralci, včasih pa je režiser nataknen, drugič nagaja luč, potem kdo oboli, delavci so kulise napačno postavili itd. Mnogokrat se trudijo pol dneva, ves dan, pa niso napravili niti metra filma. Filmi se navadno izdelujejo do dolžine 2000 m, pri ponovni kontroli in cenzuri pa ga precej skrajšajo, tako da je običajna dolžina filmskega traku okrog 1500 m.

Ko odhajam, vidim še, kako v drugi veliki gledališki dvorani delavci postavljajo med skalami puščavsko zelenico. To spada očitno k afriškemu filmu. Veliko preprostih delavcev, pa tudi strokovnjakov, ima pri filmski industriji dober zaslužek. Kajti film ni dandanes le stvar umetnosti, ampak je vsaj toliko industrijsko, to je gospodarsko vprašanje. Brez velikega denarja je snovanje filma nemogoče. Za film je treba igralcev, treba pa je še bolj kapitala, ki ga je pogosto celo težje, dobiti kakor sposobne igralce. — Gotovo je danes film kulturni činitelj, s pomočjo katerega se narodi najlažje in najuspešneje uveljavijo v mednarodnem svetu.

Opozorilo lastnikom radijskih aparatov

Ljubljana, dne 13. aprila.

Ugotovljeno je bilo, da hodi po hišah nekdo, ki se na lastnike radijskih aparatov obrača v ime nu EIAR-ja, češ da zbira radijske aparate. Ker ni EIAR prevzel nobene take pobude, opozarjamo naše čitatelje, da naj nikar ne verjamejo takim vabilom.

Omejitev stavbnih del v Nemčiji. Generalni pooblaščenec za stavbno gospodarstvo v Nemčiji, minister Speer je odredil preklje vseh izdanih dovoljenj za novogradnje, tako da je ostala prepoved novogradenj v polni veljavi. Sploh se mora v naslednjih tednih vsa gradbena delavnost omejiti na najmanjšo mero, da bi se zadostilo drugim važnejšim potrebam sebnih podpisnikov.

Zatemnitev od 21 do 6

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine v smislu odredbe z dne 6. junija 1941.XIX. št. 42. in z dne 23. marca 1942-XX. št. 50., ematrajoč za potrebno določiti nov čas zatemnitve, odreja:

Cl. 1. Do novih odredb mora trajati zatemnitev od 21. do 6. ure.

Cl. 2. Ostale odredbe, ki jih vsebuje odredba z dne 6. junija 1941-XIX. št. 42., ostanejo nespremenjene.

Cl. 3. Ta odredba stopi takoj v veljavo in bo objavljena v »Službenem listu Ljubljanske pokrajine«.

Ljubljana, 13. aprila 1942-XX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Danes se začne oddaja radijskih sprejemnikov

Današnji torek, 14. t. m. ob 8 zjutraj, začne v II. nadstropju stare cukrarne na Poljanskem nasipu št. 40, več mestnih komisij sprejemati radijske sprejemnike v shrambo. Zato naj danes od 8 dalje zaposlenjivo prinese svoje aparate z izpolnjenim izjavo vsi tiisti lastniki, ki so pri rotovškem vratarju dobili številke 1 do 300. Ko bodo komisije poslovale vse dni nepretrgoma od 8 zjutraj do 20 zvečer, bo lahko prišlo 300 lastnikov aparatov na vrsto, morda pa še nekaj več. Kdor bo prinesel tiskovino natanko in čitljivo izpolnjeno, bo naglo opravil. Zato pa spet opominjamo na natanko, vestno in čitljivo izpolnjene tiskovine! Vsak aparat bodo pregledali in ocenili strokovnjaki. Po vrednosti in velikosti aparata je namreč odmerjena tudi hranbena pristojbina od 1 do 3 Lir za aparat, v tej pristojbini so pa vračunjeni že tudi vsi stroški za tiskovino in drugo režijo. To mesečno pristojbino mora za prvi mesec vsak lastnik plačati takoj pri oddaji, zato naj pa lastniki prinesejo tudi to malenkostno vsoto drobiža s seboj.

Včerašnji ponedeljek je prišlo k rotovškemu vratarju že precej strank po tiskovine in številke za vrstni red oddaje. Pri vratarju takoj na desni strani veže magistratnega poslopja za vodnjakom se tiskovine in številke seveda dobe vsak dan, vendar naj pa pred 20. aprilom ne prihajajo po številke in tiskovine oni lastniki, ki nameravajo ali so že na Kr. kvesturi vložili prošnjo za dovoljenje, da smejo obdržati svoj aparat. Tiisti pa, ki ne nameravajo vložiti prošnje, naj pa pridejo takoj po številko vrstnega reda in tiskovino, da zadnje dni pri prevzemanju aparatov ne bo prevelike gneče. Upoštevati namreč morajo, da lastniki sami nosijo vso odgovornost za oddajo svojih aparatov o pravem času. Zato naj se torej ne zanašajo na zadnji dan, ker bodo komisije poslovale samo do določenega roka, kdor pa v tem času aparata ne bo oddal, se bo pač pregrešil zoper odredbo o oddaji radijskih sprejemnikov.

Ponavljamo:

Oni, ki ne nameravajo vložiti prošnje na kvesturo za dovoljenje, da smejo obdržati aparat, naj takoj pridejo na magistrat k vratarju po tiskovino in številko vrstnega reda za oddajo aparata.

Tiisti, ki nameravajo prošnjo vložiti ali so jo že vložili, dobe tiskovino in številko šele po 20. aprilu.

Kdor ima pa že tiskovino in številko od 1 do 300, naj prinese svoj aparat z natanko in čitljivo izpolnjeno tiskovino ter pripravljenim drobižem za hranbena pristojbino današnji torek od 8 ure dalje v II. nadstropje stare cukrarne, kjer aparat pregleda, oceni in prevzame posebna komisija, lastnik pa dobi za shranjeni aparat potrdilo. V lastnem interesu ne pozabite aparata dati v zabojček!

Antun Zvonimir Ivančič, hrvatski konzul v Ljubljani

Za obletnico ustanovitve Neodvisne Države Hrvatske

Najprej je bilo potrebno urediti vrhovno državno upravo. To je bilo izvršeno z resnično neverjetno hitrostjo. Nova ministrstva so pričela že prvi dan redno opravljati vse posle in prevzela so dejansko upravo države v svoje roke. Seveda je bilo to mogoče izvesti samo z vztrajnim postrvovanjem in naporu članov vlade in njihovih sodelavcev. Čut odgovornosti napram novi državi je premagal vse težkote.

Ze na sam dan osnovanja države je bila objavljena zakonska odredba o ustanovitvi vojske in mornarice Države Hrvatske.

Na mnogih področjih je bilo potrebno iz ničesar ustvariti ustanove, katere delujejo v drugih državah na temeljih stotletnih in celo tisočletnih tradicij. Pri tem mislim predvsem na naše ministrstvo zunanjih zadev.

Dr. Mladenu Lorkoviću je uspelo z njegovim globokim znanjem in neutrudno marljivostjo ustvariti vzorno organizacijo centrale in številnih zastopstev v inozemstvu ter skleniti niz meddržavnih pogodb izrednega pomena.

Vojna, ki se je razbescnela tudi preko hrvatskega ozemlja, je — čeprav kratkotrajna — zapustila globoke posledice. Uničene so bile mnoge materialne dobrine, v glavnem zaloge živil, katere je bilo v tem času nemogoče znova pribaviti. Bilo je torej potrebno zagotoviti redno prehrano prebivalstva, kar je bilo tudi z uspehom izvedeno. Po četvi leta 1941 je ostal ta problem prav tako aktualen, ker moramo pomisliti, da v sestav Hrvatske niso prišli najrodovitnejši kraji bivše Jugoslavije in da je bilo vkljub temu potrebno oskrbeti za sedaj še pasivne kraje.

Da pa bi se mogli ti kraji v bodoče sami oskrbovati, je bila izdana zakonska odredba o izvrševanju velikih melioracijskih in regulacijskih del. Izušilo se bo Lonjsko polje, Crnac polje, Jelac polje, Bosanska Posavina, Neretvansko polje, Imotsko polje, Mostarsko blato, Cetinsko polje, Livanjsko polje, Buško Blato in Gacko polje; regulirale pa se bodo struge vseh hrvatskih rek.

S temi deli, ki so največjega pomena, se je pričelo takoj in vkljub najtežjim prilikam se ta pospešno nadaljuje.

Vzporedno s tem je bil kot začasna mera izdan cel niz odredb in naredb o omejitvi potrošnje, razdelitvi, prometu in o najvišjih cenah živil.

Med velika javna dela spada tudi uzakonjeni načrt o gradnji glavnih državnih cest s sodobnim cestiščem. Te ceste bodo spajale Italijo in Nemčijo preko Hrvatske z bližnjim vzhodom ter so radi tega tudi v mednarodnem pogledu izredno važne. Druge ceste bodo s teh glavnih smeri usmerjevale promet skozi Liko odnosno skozi Bosno proti Hrvatskemu Primorju oz. Dalmaciji. Tudi te gradnje se že izvršujejo.

Izredne važnosti je tudi gradnja delavskih družinskih domov. Na tem polju je bilo v zelo kratkem času razmeroma ogromno storjenega. Danes na Hrvatskem ni več važnejšega industrijskega centra, v katerem ne bi obstajala sodobna delavska naselbina.

Ob tej priliki ne morem prezreti nekaterih dogodkov zgodovinskega pomena, ki so se dogodili v prvem letu obetoja Nezavisne Države Hrvatske.

(Daj.)

Skrb za zdravje dojenčkov se bogato povrne

Oddelek za zaščito dojenčkov, mater in otrok v Ljubljani je pravo pribežališče zaskrbljenih mater

Ze dolgo vrsto let z uspehom deluje oddelek za zaščito dojenčkov, mater in otrok v Ljubljani. Zavod je podrejen higienskemu zavodu in posluje v skromnem domovanju v enem izmed paviljonov Splošne bolnišnice. Da ne spada prav v bolnišnico, dokazuje njegov poseben vhod iz Lipičeve ulice za cerkvijo sv. Petra. Ta ulica nima skoraj nobenega prometa. Toda, kdor bi opazoval to ulico v dopoldanskih in prvih popoldanskih urah, bi lahko videl, da se po njej prepletajo prave karavane otroških vozičkov.

Oddelek za zaščito dojenčkov, mater in otrok ima vse polno najrazličnejših nalog, ki vse skrbje za zdravje dojenčkov in otrok. Ljubljanske matere zavod dobro poznajo in če upoštevamo, da je rodnost zlasti v mestu že izredno močno padla, tako da lahko rečemo, da se v Ljubljani rodi komaj toliko mladih ljubljancev, kakor sproti starih umrje, potem je prav delo tega zavoda, ki je ohranil že na tisoče mladih življenj, še tem bolj pomembno. Zaupanje mater, ki ga imajo do zavoda, tudi najlepše dokazuje njegove uspehe, ki so seveda vsi sad neumornega požrtvovalnega dela voditeljice zavoda gospe dr. Tavčarjeve, dalje zdravnic, ki za otroške bolezni, postranskega osebja, sester in gojenk šole za sestre negovalke.

V zavodu je skoraj redno po 50 dojenčkov, ki so bili sprejeti v zavod zaradi socialne in zdravstvene zaščite, na primer otroci brez staršev ali otroci tuberkuloznih staršev. Dalje zavod sprejema na prebavih in sopolih bolne dojenčke, katerim starši sami ne bi mogli nuditi dovolj nege in

Po štirih do petih mesecih tehta prvotno revše že tri kilograme in je tako krepko in zdravo, da ga mati lahko brez skrbi odnese domov.

Pa to vse še ni celotno delo zavoda, ki poleg skrbi za dojenčke pazi tudi na to, da dojenčki, ki pridejo v reje, ne oslabe. Zavod ima v okolici Ljubljane skrbno izbrane rednike, ki osirotele otroke in take, za katere starši ne morejo skrbeti, lepo vzrejuje. Sestra redno obiskuje rednike, daje navodila in hkrati nadzoruje, če se z mladim rejenkom postopa tako, kakor to zahteva zdrav razvoj. V zavodu je tudi šola za sestre negovalke. Enoletna šola ima letos 18 gojenk, ki se vse leto praktično in pod nadzorstvom vadijo v umetnosti, kako pravilno postopati z dojenčkom in ki se hkrati strokovno izobražijo v šoli, ki jo vodi voditeljica zavoda.

Ne smemo pa prezreti dela, ki ga ljubljanske matere še najbolj poznajo. To je dopoldanska ambulanta za bolne otroke in popoldanska posvetovalnica za matere. Zavod dela sam kljub obilnemu delu z vsemi silami na to, da bi vsaka mlada mati prihitela v zavod po nasvet. Zato dobiva seznam mladih ljubljanskih mater iz ženske bolnišnice in pošilja sestro k vsaki izmed takih mater na dom. Ta opozori mater na zavod in že tudi na stanovanju dá prva navodila in nasvete, ki so potrebni. Nič čudnega ni, če se matere z globoko hvaležnostjo oklepajo zavoda in če potem redno prihajajo v zavod. Dopoldne prinašajo bolne otroke od novorojenčka do 14. leta. Ta ambulanta je namenjena vsem neimovitim slojem in državnim uradnikom. Zdravnica in zdravnik, ki pregledujeta v ambulanti otroke, predpisujeta način zdravljenja, ugotavljata bolezni in tako rešujeta materam tako dragoceno življenje. Kako veliko je to delo, lahko povedo matere same, saj se jih vsak dan zateče v ambulanto 60 do 80.

V popoldanskih urah pa je zavod na razpo-

lago materam prav vseh slojev kot posvetovalnica. Skoraj vsako popoldne prihiti redno okrog 100 mater s svojimi sicer zdravimi dojenčki in do 6 let starimi otroki. To mater skrbi ta pečica na otrokovi koži, drugo zopet pokaljševanje, malenkosten nahod itd. Zdravnikovo oko zopet pregleda, njegova beseda potolaži in svetuje. Tako opravlja zavod še drugo najvažnejšo nalogo: preprečevanje bolezni, ki dojenčkom tako rade vzamejo življenje.

Ogromno je vse to delo, ki ga opravlja zavod v korist našega najmlajšega rodu. Ogromna je tudi korist, ki jo od njegovega dela imajo matere, neposredno tudi otroci in tako vsa naša skupnost.

V oddelku za zaščito dojenčkov, mater in otrok. Drobni zavodovi gojenci pridejo vsak dan na tehtnico, ki točno pokaže, kako jim je teknilo mleko.

Izšla je knjiga:
»OVČAR MARKO«

Ljubljanski Grad dobiva novo zunanost

Pestra preteklost Gradu - Od viteških časov in jetnišnice do stanovanjskega poslopja in arhitektonske umetnine

Okoli grajskega poslopja so prejšnje dni mestni delavci zopet postavili visoke odre in zopet se je pričelo delo, ki je poticalo vso zimo, namreč za obnovo grajskega poslopja. Upati je, da bo to delo že letos dokončano ter bo dobil grad lepo novo zunanost, ki pa seveda ne bo taka, da bi izbrisala vse, kar je na grajskem poslopju starega, lepega in zgodovinskega. Grajsko poslopje, kakor bo sedaj prenovljeno, pa s tem še ne bo definitivno urejeno za vse večne čase, zakaj v rezervi je še večji načrt, ki daje grajskemu poslopju vse večji pomen.

Zgodovina grajskega poslopja je toliko stara, kakor mesto Ljubljana ali pa še starejša. Pisati o zgodovini gradu, bi se reklo, pisati zgodovino Ljubljane, kar bi pomenilo ogromno delo. Gotovo je, da so že stari Rimljani imeli na tej važni točki, ki tako ostro meji dve široki ravnini, Ljubljansko barje in Ljubljansko polje, in ki obvladuje Ljubljano, kakor tudi ceste proti Savi, svoje utrdbe, za Rimljani pa vsi njihovi nasledniki. Spornimovci so zazidali vso grajsko planoto. Grad je veljal prav do najnovejših časov za trdnjavo in na nekaterih zemljevidih, ki se jih spominja še naš rod, je bila Ljubljana označena z debelo cikcakasto zvezdico, znamenje, da je možna trdnjava. Prav zaradi gradu je veljala Ljubljana za trdnjavo. Vendar je bil grad zadnjič oblegan v času napoleonskih vojsk, ki so se zadnje avstrijske postojanke branile pred prodirajočimi Francozi prav na gradu.

Pozneje je grad služil v različne namene, največkrat za kaznilnico. V preteklem stoletju so bili v njem internirani razni politični kaznjenci in en dan je bil na gradu zaprt tudi Silvio Pellico. Zadnjič so bili politični kaznjenci zaprti med prvo svetovno vojno.

Do konca svetovne vojne je bil grad državna last, to je erarij. Po svetovni vojni pa ga je kupila mestna občina ljubljanska, menda za ceno 60.000 kron. Čeprav so Ljubljančani tedaj zabavljali čez to kupčijo, češ, kaj trosi mestna občina denar za staro zidovje, je mestna občina le napravila dobro kupčijo. Sprva sicer ni vedela, kam s tem poslopjem, potem pa ga je uporabila za brezdomec. Sicer je Grad še poprej imel nekaj prav lepih stanovanj, toda ta so bila seveda ves čas zasedena. Naselila pa je okoli 100 brezdomnih družin v bivše celice, v bivše grajske dvorane in podobno. Tam, kjer so nekoč pirovali in vojačili ljubljanski grofje in vitezi, kjer so imeli ti svoje konje in služinčad, tam kjer so bili pozneje jetniki, tam so našle zavetje revne, da, največje družine. V znameniti viteški dvorani se je naselilo kar kakih 20 družin, ki so v enem prostoru dolgo časa kar skupno živlele. Seveda je bilo tako stanovanje z npravnstvenega in socialnega vidika nezadovoljivo.

Misel, da se grad popravi, in olupša, je tudi že stara nad dvajset let. Pred leti, ko so se grajske šance na pol podirle, so jih vnovič popravili. Prvo popravilo je bilo tako slabo izvedeno, da je oporni zid odpoval pri prvem pomladanskem vremenu. Za grajske šance in za ves grajski problem sploh se je zavzel mojster Plečnik, ki je izdelal res krasne načrte. Kako je mojster Plečnik uredil grajske šance, vedo in občudujejo vsi sprehajalci.

V jeseni bomo, upamo, že videli, kako bo grad urejen. Najprej bomo občudovali mogočen vhod iz rezanega kamna — klešejo ga specialisti, pravi aurisinski kamnarji — občudovali bomo restavracijo nad vhodom in na severni strani grajskega poslopja, občudovali bomo vso zunanost in notranjo preureditev gradu. Ze lani so bila preurejena tudi mnogostevilna sprehajališča, letos bodo pa še bolj. Vsa dela izvaja mestna občina v lastni režiji ter je sedaj zaposlenih kakih 20 delavcev.

To pa je le en korak dalje. Mojster Plečnik predvideva preureditev vsega grajskega pobočja v en sam velik arhitektonski spomenik.

Seveda je to načrt za bodočnost, ker naenkrat se vse ne da uresničiti. Upajmo, da bo to doživel še naš rod.

Drobne gospodarske

Vojno stanje in pravni odnosi s posameznimi državami. Po poročilu agencije za Italijo in Imperij obstaja vojno stanje Italije z naslednjimi državami: Velika Britanija, dominijoni, kolonije in ozemlja pod angleškim mandatom, Rusija, Severna Amerika, Guatemala, Panama, Kostarica, Kuba, Haiti, Salvador, Dominika, Nikaragva, Honduras, Gangajskova Kitajska, Holandska Indija, Belgijski Kongo. Države, s katerimi Italija ni v vojni, odn. kjer so bile prekinjene samo diplomatske zveze: Egipt, Irak, Brazilija, Mehika, Kolumbija, Venezuela, Peru, Urugvaj, Paragvaj, Bolivija in Ekvador. Države, s katerimi so samo prekinjeni diplomatski stiki: Iran in Saudova Arabija. Glede Francije in njenih kolonij in mandatnih ozemelj je kljub nadaljevanju vojnega stanja dejansko v veljavi stanje premirja. Za Grčijo so trgovinski sporazumi z Italijo zapadli zaradi vojnega stanja, obnovljen pa je režim teh odnošajev v carinskih vprašanjih. Za ozemlja bivše Jugoslavije, v kolikor nimajo drugačne ureditve, velja vojno stanje, za Hrvaško pa velja poseben sporazum z dnem 18. maja lanskega leta.

Nove cene mila na Hrvaškem so določene takole: pralno milo 41.50, toaletno milo 39.50, milo za britje 78 in pralni praški 27.25 kun za kg. Grosistom je priznan čisti zaslužek 5%.

„Neprostopoljne izpovedi“

Zadnji zgodovinski literarni izsledki prof. dr. Grivca o postanku drugega trisinskega spomenika ter o vplivu sv. Cirila in Metoda na začetku slovenske književne kulture so povzročili živahen odmev med našimi kulturnimi delavci. Ti izsledki so gotovo še sami po sebi pomembni. Z njimi je prof. Grivec na prepričljiv način pojasnil doslej nerešeno vprašanje, kdo je prav za prav avtor slavni spomenikov, vsaj drugega rokopa. Vendar pa je odmev nastal predvsem zaradi drugih okoliščin, ki so navezane na trisinske spomenike in na našo literarno zgodovino sploh.

V področju naše literarne zgodovine se je že zgodaj začelo vsiljevati mnenje, da so slovensko književnost zbudile k življenju in mu dajale zagon izvenkrščanske in zlasti izvenkatoliške sile. To mnenje krščanstvu odujnih in nasprotnih duhov se je začelo polagoma bolj in bolj utrjevati, se spreminjati v nauk, dokler se ni končno utrdilo na univerzi ter si ustvarilo svojo šolo. V tem znamenju se je potem vzgajal naš proforski naraščaj na univerzi, v tem znamenju se je seznanjala slovenska mladina tudi po srednjih šolah z literarno preteklostjo svojega naroda. Ta nauk je bil doslednejši in doslednejši, tako da je končno opislil ali celo pridobil tudi mnoge krščanske usmerjene katoliške delavce, ki so se hote ali nehoti podredili tiraniji »oficielnega« mnenja. Šlo je že tako daleč, da se je odkrito postavila alternativa: ali katoličan — ali pa umetnik. Iz te miselnosti je zrastle kup knjig, ki skušajo prikazati celoten obseg slovenske književne preteklosti kot proizvod krščanstva nasprotnih prvin. Med obrzki neprostopoljne izpovedi v Brizinskih spomenikih in med spontano Kozakovo izpovedjo v Celici leži tisočletje slovenskega narodnega in duhovnega življenja, je označil slovensko književnost preteklost eden izmed go. rečnikov tega nauka.

Toda kakor nobena zlagana teorija, se tudi teorija o slovenski preteklosti ni mogla dolgo trdnost držati. Ze v zadnjih letih je doživljala vedno hušji odpor in klic po zgodovinski resnici je bil vedno glasnejši. Mlajše moči se že pripravljajo, ki hočejo pogledati resnici v oči in postaviti zgodovinsko stavbo slovenske književnosti na nove, boljše in trdnjše temelje.

Glasniki dosedanje literarne ideologije so prišli s tem v močno zadrego, kaj naj naredijo s kupi svojega materiala in svojih rditiev. Naravno je zato, da ob vsakem izsledku, ki je v opreki z njihovo ideologijo, nastaja živahen odpor in iskanje novih načinov, da se dosedanje mnenje vzdrži.

To nam tudi razloži, zakaj je ob izsledkih prof. Grivca nastal močan odmev. Njegova odkritja vržejo na izvor naše književnosti zelo svetlo, še bolj krščansko luč, ki so se v njenem sijaju prostovoljno rodili trisinski spomeniki. Pa to je samo simptom večjega duhovnega stremljenja, ki bo prej ali slej resnico prikazalo v vsej njeni celoti.

Boj kaparjem!

Letos je izredno mnogo kaparjev na sadnem drevu, na slivah, hruskah, marelicah in na trti. Kapar je eden najhujših sovražnikov sadnega dreva in je uničil že na milijone dreves, posebno eliv in češpelj. Zato ga je treba skrbno zatirati, za kar je sedaj najpripravnější čas.

Sadjar največje opazi kaparje, ko spomladi obrezuje dreve. Navadno jih zdrgne z dreves ali zmečka in misli, da je s tem kaparje zatrl. Tudi jaz sem včasih tako delal. Pozneje pa sem se počul, da so spomladi na ljubju dreves samo suhi čitki odmrlih lanskih ali predlanskih samic. Če tak čitki zmečkate, vidite, da je čisto suh. Pod njim je bogata moka. Ljudje mislijo, da so to kaparjeva jajca. Če pa to moko pogledamo s povečalnim eteklom, vidimo, da so le lupine jajc. Iz teh jajčec so že lani konec junija ali začetek julija izlezli mali kaparčki, samica pa je poginila in je ostal suh čitki. Mladi kaparčki so zlezli na listje in pili iz njega sok, ter ostali tam do jeseni, potem pa se poskrili po razpokah in podobnih ekvivališčih, kjer so prezimili. Ko postane spomladi proti poldnemu toplo, včasih že februarja, začne lesti po deblu in vejah in priromajo na enoletne poganjke, kjer se vgnezdijo in pijo s svojim rličkom drevesni sok. Izločajo pa temen, sajast sok. Ko se oplode, samci kmalu poginejo, ličinke samic pa postanejo debele kakor poper, koža se jim izboči in odrdi. Noge in tipalnice jim okrnijo, zato se ne morejo več premikati. Pod tem čitkom zleže meseca maja samica kakor zdob debela jajčeca in kmalu nato pogine. Če meseca maja mečkamo kaparjeve čitke, opazimo, da so nekateri suhi, drugi pa sočnati. Prvi so od lanskega leta in mrtvi, drugi pa od letos in živi. Če takrat mečkamo sočnate čitke, uničimo samice. Če imajo pod seboj že jajčeca, je dobro, če veje še namažemo z močnim tobakovim izvečkom ali kvasjo. Najlažje jih pa zatiramo, če škropimo dreve spomladi, ko še nima listja, s 6% arborinom ali 3% solbariem. Takrat so se namreč mladi kaparčki že preselili iz zimskih ekvivališč na mlade poganjke in so najbolj občutljivi in najlažje dosegljivi. — I. Stupica.

KULTURNI OBZORNİK

Načrt mesta Ljubljane

Izdala in založila »Uprava načrta mesta Ljubljane«. Načrt izdelal gradb. tehnik Zupančič Miljutin, natilsil Čemažar J., umetniški zavod za lito-grafijo. Knjižico uredil g. Vadjal Stane, tiskala Zadruga tiskarna. Cena načrta s prilogo 30 lir.

Pred nami leži najnovejši načrt mesta. Z veseljem ga pogledaš, lepe mirne barve so v skladu med seboj. Vsa oprema dokazuje, da je načrt delo esteta z razvitim čutom za lepoto. Avtor načrta — tehnik Zupančič Miljutin — je s tem dokazal, da je strokovnjak ne le po imenu, temveč tudi po delu. Malo izmed teh, ki bodo imeli načrt v rokah, ve koliko dela in truda je vloženo v njem, idealizma in požrtvovalnosti.

Sedaj šele vidimo, kako obširna je Ljubljana in kakšno možnost razvoja še ima. Načrt je tudi v tehničnem pogledu skoraj brezhiben. Imena ulic so vpisana skrbno in čitljivo. Sicer so se — kakor povsod — vtihotapile drobne napake, vendar skoraj neopazne, tako da načrt ne trpi na preglednosti in lepoti. Delan je z mirno, večjo roko človeka, ki ve, kaj hoče.

Sam načrt (brez roba) ima velikost 66.5 × 63 cm in je razdeljen v kvadratna polja, označena na zgornjem in spodnjem robu s črkami, na stranskima robovoma pa s številkami. Velikost je prav primerne, tako za na steno, kot za nošeno v žepu. V levem gornjem kotu je legenda, v desnem pa napise, nad katerimi dominira zmaj sv. Jurija, simbol Ljubljane. V spodnjem levem kotu je vrisano merilo

(1:12.000), v desnem kotu je pa v šemkratni povečavi izdelan stari del mesta zaradi lažje orientacije.

Simpatična in praktična novost so tranzitne ceste, avtobusne in železniške proge ter proge cestne železnice, kar bo zelo dobro služilo zlasti tujcem, posebno še, ker so navedene razdalje do bližnjih večjih mest. V ponazorjalni tehniki so vrisani tramvaj, avtobusi in lokomotive, tako da se najde zaželeno na prvi pogled. Športna igrišča so ponazorjena s tečajem, kopališča pa s akakalcem. Enostavno, a učinkovito.

Vsi, ki smo poznali delo tehnika Zupančiča, smo nestrpno čakali na izid načrta. Ni nas razočaral, temveč je samo potrdil njegove sposobnosti, ki jih je že v nemali meri pokazal z osnutkom za umetniško izdelani športni pokal Slovenske lankootlet-ske zveze.

Priloga načrtu — kazalo ali vodič — je večje urejena po g. Vadjalu Stanetu, ki je dokazal, da si je pridobil z ureditvijo »Kazipota« potrebna izkustva. Knjižica (12.3 × 19.5 cm) je obširna in pregledna ter kot taka popolnoma zadovoljuje potrebe domačina kot tujca. Naslovna stran je izdelana enostavno: zelen tisk na rumenkastem kartonu in je prav zaradi svoje enostavnosti učinkovita. Tudi naslovna stran je delo g. Zupančiča.

Praktična oblika, primerna velikost, kakovostna izdelava in ne pretirana cena, so odlike tega načrta, ki je bil nedvomno potreben za mesto s skoraj 100.000 prebivalci. Mirno lahko trdimo, da je to najboljši načrt mesta, kar jih je imela Ljubljana doslej. Načrt mesta Ljubljane se lahko kosa z načrti velikih mest tujih držav in bo med njimi zavzel častno mesto. Velik delež pri tem načrtu ima pa tudi g. geom. Sirk Josip s svojimi strokovnimi nasveti.

Dr. B. I.

Italijanska knjiga o bolgarski literaturi in bolgarskem duhu

Eden najbolj delovnih italijanskih slavistov je gotovo profesor bolgarske književnosti na univerzi v Rimu znani profesor dr. Enrico Damiani, predsednik fašistične in korporacijske knjižnice ter velik prevajalec v pesniški, rimani obliki pesniških veledel, predvsem iz bolgarske in poljske literature. Ze letos je izdal nekaj brošur in razprav iz splošno slaviističnih področij, predvsem pa lep bibliografski priročnik za vse adepte slavistike, seznam knjig, v katerih dobi italijanski slavist prvo gradivo za orientacijo v splošno slaviistični problematiki. Največ svojih znanstvenih in publicističnih prizadevanj pa posvečuje bolgarski književnosti, ki jo predava tudi na rimski univerzi italijansko-bolgarskim kulturnim zvezm, ki jih propagira v reviji »Bulgaria«, o kateri smo poročali ob priliki zadnje številke, ter bolgarsko-italijanskim ligam, ki im je on predsednik. In taka italijansko-bolgarska liga v Rimu (Associazione italo-bolgara) je izdala kot 6. zvezek Bolgarske biblioteke (Biblioteczina Bulgara), ki jo urejuje prof. Damiani, njegov Pregled bolgarske književnosti od začetkov do danes (Sommario di storia della letteratura bulgara dalle origini ad oggi (str. 110). Kako deloven je prof. Damiani na tem področju, ve vidi že iz tega, da je štiri knjige izmed šestih v tej knjižnici napisal on sam, poleg drugih štirih knjig v zbirki Strani iz bolgarske kulture ter več monografij s posameznih področij starejših in najnovejših bolgarske literature. Tako je sedanja zbirka sintetično delo njegovega marljivega preučevanja te književnosti, ki jo op kot službeni specialist najbolj propagira.

Knjigi je napisal najprej uvod, v katerem pravi, da ima knjiga dvojen namen: pisal jo je za tiste, ki še ne poznajo bolgarske književnosti ter se hočejo poučiti o sintetičnih tokovih in glavnih vrhovih te literature brez poglabljanja v vire in dokumente, ter drugič za one, ki študirajo bolgarsko literaturo, pa hočejo v naglici ponoviti vso snov ter pregledati ideje, obenem pa naj služi tudi kot priročnik za bolgarsko literaturo tako nekako, kakor je že pred leti napisal Kratko zgodovino Bolgarie. Predvsem pa je namenjena študentom bolgaristike ter sploh slavistike, zlasti onim, ki se omejujejo na Balkan. Za druge pa je dodal na koncu tudi nekaj posebnih sestavkov o duhu bolgarske kulture ter nekaj novejših razprav o posameznih bolgarskih problemih ter dodal tudi bibliografijo glavnih del v italijanščini o bolgarski književnosti ter prevodov iz nje, pa tudi o zgodovini, posebno pa o jeziku.

Tako torej ta njegova knjiga razpade najprej v Zgodovino, ki obsega 50 strani. V sedmih poglavjih pada dr. Damiani celotno zgodovino literature od začetkov staroslovanske cerkvene literature do naših dni. Na koncu cirilmetodjske literature vključuje tudi narodne pesmi, narkar preide k narodnemu prepovedu v XVIII. stoletju ter se razvzame najbolj pri pisateljih bolgarske osvobodilne (Botev) ter ostalih Bolgarlih (Vazov). Najnovejša pisce samo imenuje. Na koncu poda oznako bolgarske književnosti, ki da je močna najbolj v pesništvu (lirika) ter novelah, ima pa tudi nekaj romanov, ki se odlikujejo po realizmu, dasi so romantično domoljubno nadahnjeni. Vplivi so bili največ ruski in narodna pesem, pa tudi francoski in nemški.

Temu pregledu je dodal prof. Damiani še nekaj svojih starejših predavanj in sestavkov, ki imajo za vsebino razlago bolgarskega duha in

Drobne novice

Koledar

Torek, 14. aprila: Justin, mučenec. Domnina, devica in mučenica. Valerijan, mučenec. Tiburcij, mučenec. Lambert, škof.

Sreda, 15. aprila: Helena, kraljica. Peter Gonzales, opat. Teodor, mučenec. Anastazija, mučenica. Bazilija, mučenica.

Lunina sprememba: Mlaji: 15. aprila ob 3.33 popoldne. Herschel napoveduje mokrotno vreme.

Novi grobovi

† Župnik Jožef Nagode

Ob sklepu lista smo prejeli naslednje telefonsko poročilo: Umrli je gospod Jožef Nagode, župnik pri Sv. Joštu nad Vrhniko. Pogreb bo v sredo ob pol 11 dopoldne. R. i. p!

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspal gospod Anton Šusteršič, blaginjak Mestne hranilnice ljubljanske v pokoju in lastnik trdnice M. Tigar. Pogreb bo v torek, 14. aprila, ob 3 popoldne v Zal, kapela sv. Nikolaja, k sv. Križu. — Naj mu sveti večna luč! Zaljubljenim naše globoko sožalje!

† V Ljubljani je umrl gospod Ivan Gerlica, višji policijski stražnik v pokoju. Pogreb bo v sredo, 15. aprila, ob 3 popoldne v Zal, kapela sv. Marije, na pokopališču k sv. Križu. Zaljubljeni g. so-progi in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Zadnja pot p. Ananije

V soboto popoldne je vzela zemlja, kar je njenega od p. Ananije. Po slovesni zadušnici, ki jo je opravil ob 9 dopoldne v franciskanski cerkvi g. gvardijan Krizostom ob asistenci svojih sobratov, je bilo truplo pokojnega prepeljano na Zale v kapelo sv. Marije. Ob 4.30 popoldne so se začele pogrebne slovesnosti. Na Zalah se je zbralo mnogo ljudi. Med sorodniki je bil g. profesor Vračko. Med pogrebi je bilo mnogo tretjerdnikov in znancev iz mesta. Največ pa je bilo duhovnikov. Pogreba se je udeležil tudi prevzvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman. Edini sošolec pokojnega dr. Alfonz Levnik se je tudi udeležil pogreba. Pogrebne obrede je opravil mil. g. stolni dekan dr. Franc Kimovec z mitro. Asistirala sta mu g. gvardijan Krizostom in p. defintor Karel. Od Zal do cerkve sv. Križa so sobratje pokojnega peli psalm »Usmili se me«. Rakev je bila prenesena v cerkev, kjer je zadonel mogočni zbor nad sto duhovnikov »Reši me, Gospod, večne smrti!« Pokojni sam, izvrsten pevec, je zaslužil tako mogočno nagrobno. — Po opravljenih molitvah v cerkvi smo pospremili p. Ananijeve ostanke do franciskanske grobnice zopet med petjem »Usmili se me«. In potem je vzela zemlja, kar je njenega. Taka je bila zadnja pot zvestega sina sv. Frančiška, njegova duša pa je prav gotovo že pred nebeskim prestolom, kjer prepeva večno alelujo.

— **Potresni sunki v Ljubljani.** Sicer ni tožnega poročila o potresu, ki je nastal okoli 2 zjutraj v noči od sobote 11. na nedeljo 12. t. m., vendar pa so mnogi ljubljanci in okoličani, ki verodostojno zatrjujejo, da smo doživeli omenjeni čas dva, le nekaj sekund trajajoča potresna sunka. Prvi sunk je bil okoli 2. Kmalu nato je sledil drugi. Stanovaleci, ki stanujejo v višjih nadstropjih, zatrjujejo, da je bil sunk precej močan, kajti zašklepetale so šipe in je razno steklo zaženketalo na omarah; tudi se je primerilo, da se je ura ustavila. Smer potresnega sunka je bila od vzhoda proti zapadu.

— **Vreme.** Bela nedelja je bila sprva meglena, pozneje lepo sončna in topla. Najvišja dnevna temperatura je bila v nedeljo +14.8°C, nekoliko nižja, kakor v soboto in pretekli petek. Jutra so še vedno hladna. V ponedeljek je bila najnižja jutranja temperatura +2.6°C. Barometer je od petka, ko je dosegel 768 mm, sedaj padel na 765.8 mm. Počasni vse zeleni. Zemlja se je za močno ogrela. Poljska dela lepo napredujejo. Mnogi se zanimajo, kdaj se v našo deželo povrnejo lastavice, ki jih še ni.

— **Pisemske pošiljke za inozemstvo.** V Ljubljani sprejemajo navadne in priporočene pisemske pošiljke za inozemstvo razen glavne pošte tudi pošte št. 2-7 in 9-11.

— **Filatelisti!** Priporočamo: 1. Katalog za leto 1942 z novimi cenami jugoslovanskih znamk; 2. nove ustaške znamke, ki so izšle ob obletnici N. D. H. (letalske in druge); 3. Hrvatski filatelistični Vjesnik. Naročila sprejema Mladinska založba v Ljubljani, Stari trg 30.

— **V vodnjak je padla.** Z lažjimi zunanjimi poškodbami in s polomljenimi rebri so pripeljali v novomeško žensko bolnišnico 37letno Marijo Panger iz Grma pri St. Vidu. Žena je pri zajemanju vode padla in zdrknila v vodnjak.

— **Smrt otroka zaradi opeklin.** Enoletna hči

mlinarice Marija Skopore iz Matkovec v občini Tržišče se je približala kotlu, v katerem so imeli pripravljeno še vročo piščo za prašiče. Nesreča je hotela, da se je otrok preveč nagnil preko kotla, izgubil ravnotežje ter padel v vročo tekočino. Otroka so takoj spravili v novomeško žensko bolnišnico, kjer pa je zaradi težkih opeklin kmalu umrl.

Zaščita vrbovih mačic

Dokazano je, da porabi srednje močna čebela družina na leto okrog 25 kg cvetnega prahu ali obnožine, ki je za zalego to, kar nam vsakdanji kruh. Če obnožine ni, se čebela zalega ne more razvijati. Posledica tega so slabotne družine, ki samo živijo in ne dajo nobene koristi. Napolned odmro. Če hočemo imeti čebelarji krepke čebelje družine, morajo gledati, da imajo spomlad dovolj hrane, to je medu, obnožine in vode. Zato morajo skrbeti takoj v prvi pomladi za taka drevesa, ki dajo čebelam nele obnožino, ampak tudi medijo. Taka drevesa so vrbe.

Slovensko čebelarsko društvo je uvidelo veliko korist vrb za izboljšanje čebelje paze. Zato priporoča sajenje z živo besedo pri predavanjih, v Slovenskem čebelarskem društvu pa s primernimi članki. Blizu barjanske šole ima tudi nasad različnih vrb.

Ceprav znajo čebelarji visoko ceniti korist vrb, se vendar ne morejo odločiti za razmnoževanje in sajenje, dobro vedo, da je njihov trud brezuspešen. Saj pridejo mestni ljudje, zlasti otroci, ki nalomijo cela naračja vrbovih vršičkov in jih nosijo domov za okrasek. Vršičke trgajo tudi revni ljudje in jih nosijo kar v butarah na trg ter jih tam prodajo in s tem nekaj zaslužijo.

Na prošnjo Slovenskega čebelarskega društva je izdal Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino odlok z dne 4. aprila 1942, III. No. 747-1, ki pravi:

»Da se zaščitijo rastline, ki so važne za prehrano čebel in ki zgodaj cveto (vrbe), se prosí, da okrajno glavarstvo takoj razglasi, da je po § 156 veljavnega gozdnega zakona prepovedano trganje vršičkov in mačic vrbovja. Prav tako je po § 3 zakona o varstvu poljščine z dne 15. jan. 1875 izrecno prepovedano gori omenjeno trganje vej.«

Čebelarsko društvo je še s posebno vlogo naprosilo mesto poglavarstvo v Ljubljani, naj naroči podrejenim tržnim organom, da zaplenijo na trg postavljene vrbove mačice. Pri ponovnem prestopu pa naj krivce primerno kaznuje.

Trganje vrbovih mačic so zaščitile vse kulturne države.

Ljubljana

I Na Rakovniku bo jutri, v sredo, celodnevno češčenje. Najsvetejšo bo izpostavljeno od sedmih zjutraj do sedmih zvečer. Sv. maše bodo od pol 12. Popoldne od dveh do sedmih bodo skupne molitve, vne ure, zvečer od sedmih pa zaključek z nagovorom, pete litanije Srca Jezusovega, zahvalna pesem in blagoslov. Vljudno vabimo zlasti okoličane, pa tudi druge, pridite, molimo Jezusa, med nami slovesno izpostavljeno.

I Orgelski koncert v ljubljanski stolnici. Kakor smo že javili, bo koncertiral v nedeljo, dne 19. t. m. na orglah ljubljanske stolnice naš prvi umetnik na orglah monsignor Stanko Premrl. Koncertant ima za seboj že veliko številno umetniških koncertov na tem najpomembnejšem instrumentu, kar jih je ustvarila človeška roka. Za nedeljski koncert si je določil bogat in raznolik koncertni spored, ki bo brez dvoma zadovoljil poslušalce. Natančni spored bomo objavili jutri, opozarjamo pa, da so vstopnice že v predprodaji v knjigarni Glasbene matice. Začetek koncerta bo v nedeljo točno ob pol 7 zvečer in bo trajal eno uro.

I Tečaj teoloških predavanj za duhovnike se bo nadaljeval v Dому duhovnih vaj ob sredah in petkih. Pričetek dne 15. aprila.

I Zaradi živilskih nakaznic ne pozabite mestnemu preiskovalnemu uradu naznaniti vseh sprememb naslovov, predvsem pa vse izselitve. V nobenem primeru namreč ni dovoljeno dobivati nakaznice za one, ki jih ni več v Ljubljani.

I Interesentom za semenski krompir, ki so vložili prošnje zanj, sporoča mestni gospodarski urad, da je moral nadaljnje izdajanje nakaznic ustaviti, ker od pristojnih oblasti objavljenega množina semenskega krompirja doslej še ni dospela. Vsa nadaljnja obvestila bodo v dnevnih o pravem času. Seveda je vlaganje nadaljnjih prošenj popolnoma brezuspešno. Predvsem pa opominjamo one, ki so že dobili krompir, da mora biti ta krompir na vsak način zasajen, saj je ta krompir namenjen samo za to, da ga bomo jeseni več pridelali. Kogar bi pa zasačili, da tega krompirja ni zasadi, bo pač občuti svojo lahkotnost in mu bodo dejali primerne posledice. Kdor namreč danes porabi semenski krompir za svojo kuhinjo, je gotovo grešnik napram vsej javnosti.

I Muzejsko ulico utrjujejo. Enako kakor Šubičovo ulico, o katere urejanju smo že poročali, so pričeli preurejati tudi novo Muzejsko ulico, ki vodi mimo novega stanovanjskega bloka Pokojniškega zav. tam, kjer je bil včasih zadnji del uršulinskega vrta. Včeraj je mestni parni valjar tlačil bodoči hodnik ob teh hišah, ki bo seveda nekoč asfaltiran, prav tako pa je dala mestna občina navoziti velike kupe gramoz v novo ulico, ki še nima utrjenega čistišča, kar pa se bo zgodilo še to pomlad ter bo tudi ta ulica katanizirana. Enako bodo utrili razširjeni del Nunske ulice, ki bo prav tako urejena, kakor vzporedna Šubičeva in prečna Muzejska ulica. K temu bloku namerava Pokojniški zavod, kakor znano, še letos zgraditi še eno tako poslopje, kakor so dosedanja nova, v katero so se že lani vselile stranke. To poslopje bi bilo že lani zgrajeno, pa še niso bile urejene razne mejne difference s sosednimi lastniki, kar pa se je že lani zgodilo, tako, da ni nobene ovire več za zgraditev novega poslopja.

I Dela v Tivoliju. Z nastopom boljšega vremena so se pričela nadaljevati tudi dela za novo cesto v Rožno dolino in za ureditev otroškega igrišča pri sedanjem ribniku. Zaposlena je že desetina delavcev in morda jih bo v kratkem več. Delavci odkopavajo in dovažajo pret — tu je skoraj sama težka glina — ter izravnavajo ves prostor. Pri ribniku samem odstranjujejo staro železno ograjo, kolikor še ni odstranjena. Prehod skozi drevoval ob ribniku samem je nemogoč, sprehajalci morejo le do konca ribnika. — Sprehajalci pa, ki še izkorišajo to priliko, obdružujejo dva krasna laboda, ki ponosno krmarijo po ribniku. To delata tu najbrže zadnje leto, zakaj znano je, da z no-

vim otroškimi igriščem izgine tudi ribnik, ki bo najbrže že letos zasut.

I Pomaranče in lov na trgu. Živilski trg je sedaj v oblini meri založen s pomarančami, ki so prav izvrstne vrste in zdrave. Prodajalci jih nadrobno prodajajo po 8 lir kilogram, kakor jim je pač cena maksimirana. Pomaranče gredo v velikih množinah v prodajo ter obistvo rade sega po njih, zlasti po onih z rdečim mesom. Sedaj je v resnici za pomaranče najbolj ugoden čas. — Na trg so bile pripeljane tudi velike množine lovorja, ki razširja po trgu zelo prijeten vonj. Gospodinje segajo po njem, ker je izvrsten dodatek raznim jedem, pa tudi v obloko ga devajo nekatere, ker izganja iz obleke vonj po trohobni in plesnobi. Lovor je v Ljubljani kar poceni in za lito ti ga prodajalec naloži že kar lepo kup vejic.

Bernauer in Oester: »Konto X«. Tridejanska veseloigra o skrivnostnem kontu X, ki ga je ustanovila nesebična ljubezen mladega advokata, da bi pomagal rodbini ljubljanskega dekleta. Osrednji lik je vodja njegove pisarne, Izidor Srakoper, ki razkrije tajnost konta X in razplete dejanje. Igro je režiral: Milan Košič.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu Komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-2, št. 2088-6 Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka, 13. aprila 1942-XX zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Zeljnate glave na drobno izpod 10 kg 2 liri; zeljnate glave na debelo 1.50 L; kislje zelje na drobno 3 L; kmečko kislje zelje 2.50 L; repa na drobno izpod 10 kg 0.75 L; repa na debelo 0.60 L; kislja repa 2 L; otrebljeno rdeče zelje 3 L; otrebljen ohrovt 2.50 L; brstnati ohrovt 5 L; kolerabice 3 L; rumena koleraba 0.80 L; rdeča pesa 3 L; rdeči korenček brez zelenja 3.50 L; rumeno korenje na drobno 1 L; črna redkev 1.20 L; rdeča redkica 1.20 L; osnaženi hren 3 L; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.50 L; peteršilj 4 L; por 3.50 L; zelena 4 L; domača čebula 2.50 L; šalota 3 L; česen, 25 glav na kilogram, 5 L; otrebljeni, toda ne namočeni zeleni regrat 3 L; otrebljeni, toda ne namočeni beli regrat 5 L; narazani in neosnaženi motovilec 6 L; otrebljeni domači radič (elkorija) 4 L; suhi v škafih gojeni radič 10 L; otrebljeni, toda ne namočeni zeleni radič 10 L; mehka špinata 6.50 L; liter suhih bezgovih jagod 6 L; kilogram suhega šipka 8 L; suho lipovo cvetje 20 L. Domača jabolka I. vrste (kanadka, bobovec, gambovec, dolenska vošenka, kaselska in Baumanova reneta) 7 L; II. vrste (tafelček, rožmarintek, carjevič) 6 L; III. vrste vsa druga zdrava drobna jabolka 5 L. Debeli čebulček 8 L; drobni čebulček 10 L; jajca 1.75 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 12 na rumenem papirju.

Naznanila

GLEDALISCE. Drama: **Torek, 14.** ob 17.30: »Človek, ki je videl smrt.« **Red. Torek, 15.** ob 17.30: »Konto X.« **Red B. Četrtek, 16.** ob 17.30: »Zaljubljeni žena.« **Red. Četrtek, 17.** ob 17.30: »Zaljubljeni žena.«

Opera. **Torek, 14.** ob 15: »Indija Koromandija.« **Mladinska opereta.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. **Sreda, 15.** ob 17: »Orfej in Evridika.« **Red. Sreda, Četrtek, 16.** ob 16.30: »Evgenij Onegin.« **Red A.**

RADIO. **Torek, 14. aprila:** 7.30 Poročila v slovenski — 7.45 Pisana glasba. V odmoru ob 8 napoved časa — 8.15 Poročila v italijanski — 12.15 Vaska muzika — 12.40 Koncert sopranistke Irma Traut Reininger — 13 Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.17 Radijski orkester vodi dirigent D. M. Siljanec — Operetna glasba — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert pianista Marijana Lipotška — 14.45 Poročila v slovenski — 17.15 Komorno glasbo izvajajo čelisti Massimo Anfiteatrof, sopranistka Susanna Dancio in pianist Giorgio Favaretto — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Pesmi in napavi — 20 Napoved časa. Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.45 Ritmo-simfonični orkester Cora vodi dirigent Alberto Sempini — 21.45 Prenos iz gledališča La Fenice v Benetkah: Strauss: Salome — eno dejanje. Po operi: Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnice: mr. Sušnik, Marjin trg 5, mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

POIZVEDOVANJE. Našli so se pred muzejem trije majhni ključki na obesku. Dobe se: Vodnikov trg št. 5, soba 14.

Iz Novega mesta

Prva letošnja toča. Četrtno jutro nam je po nekaj dnevih oblačnega in nestalnega vremena prineslo prvi letošnji spomladanski vihar, ki je v poznih jutranjih urah divjal s tako silo, da se je drevje pod njim kar šibilo. Z njim je nad nas prišla tudi letošnja prva toča, ki je sicer ni bilo mnogo in seveda tudi škoda ni mogla storiti.

Odgojen uradni dan. Urad za kontrolo mer pri Visokem komisariatu je poslal sporočilo, da uradovanje urada za kontrolo mer v Novem mestu, ki bi moralo biti v ponedeljek, 13. aprila, in torek, 14. aprila, odpade ter se bo vršilo pozneje.

Pred novomeškim okrožnim sodiščem se je v petek dopoldne zagovarjal 38letni I. Jurca, delavec iz Javorja pri Sv. Križu, ki mu je obtožnica očitala, da je v noči na 13. januar vliolil v dve zidnici, iz katerih je odnesel večjo količino živil, ki so bila tamkaj shranjena. Obsojen je bil na 5 mesecev strogega zapora, pogojno za tri leta.

Iz Gorizije

Mužina — evropski prvak. Alojzij Mužina, po očetih števtrjanski rojak, si je v zadnjih letih priboril velik sloves kot zmagovalni boksar. Začel je svojo življenjsko pot kot 17leten fant leta 1930. Ko se je začel vezovati v boks, so njegovi učitelji kmalu spoznali, da ima močno pest in da zna krepko in naglo udariti. Posvetil se je težkemu sportu z vso ljubeznijo in naglo napredoval. Najprej je dosegel lepe uspehe nad domačimi tekmeči, kmalu je pa stopil tudi na mednarodna pozorišča in priboril italijanskemu boksu mnogo priznanja in naslovov tudi v mednarodnem svetu. Za velikonočne praznike se je v Berlinu pomeril z evropskim prvkom težke kategorije Rihardom Vogtom. Šlo je za naslov »evropskega prvaka«, katerega je nosil omenjeni Vogt. Mužina se je izkazal za spretnjšega in močnejšega borca in mu je bila po petnajstem kolu priznana zmaga. S to sijajno zmago, kateri je pristojovalo 15 tisoč občinstva, si je pridobil naslov — evropskega prvaka.

Smrt uglednega moža. V Stambessu je na veliki petek po daljšem bolehanju mirno v Gospodu zaspal ugledni posestnik Henrik Černatič, po domače Rijavčev, star 60 let. Podvrčel se je

moral težki operaciji v tržaški bolnišnici, katero je srečno prešal. Ko so ga prepeljali domov, se mu je pa stanje znova poslabšalo in je umrl. Bil je spoštovan, globokoveren in značajan mož. Dolgo vrsto let je bil cerkveni ključar. Občinarji in sosede so mu priredili slovesen pogreb in so s tem najlepše počastili njegov spomin. Naj počiva v Bogu!

S Spodnjega Stalerskega

Slovesno praznovanje obletnice priključitve Maribora k Nemčiji. V Mariboru so v soboto in nedeljo slovesno praznovali obletnico priključitve Maribora k Nemčiji. V soboto popoldne od 5 do 6 je bil na Sofijinem trgu koncert vojaške godbe. Od 7 do pol osmih so na terasi hotela »Adler« igrali fanfaristi, ob 8 zvečer pa je bil slavnostni koncert v dvorani Domovinske zveze. V nedeljo zjutraj od sedmih do osmih je bila budnica, pri kateri je sodelovalo pet godb in pa pevci nemške mladine. Ob devetih so položili vence na grobove petih pri vkorakanju nemških čet v Maribor padlih vojakov. — Ob 11 je bilo na Hitlerjevem trgu veliko zborovanje, na katerem je govoril gauleiter in državni namestnik dr. Siegfried Uiberreiter. Vseh prireditelj so se udeležile velike množice ljudi. Vse mesto je bilo v zastavah.

Kr. italijanski konzulat v Gradcu razglaš v listih, da s 15. aprilom 1942 izgubijo veljavo za prestop italijanske meje vsi navadni in začasnitalijanski potni listi kakor tudi službene legitimacije. Osebe, ki lahko dokažejo važne vzroke, da je njihovo potovanje v Italijo neobhodno potrebno, morajo pred odhodom osebno priti v kr. italijanski konzulat v Gradcu, da jim potrdi potni list.

Umrli je v Slivnici pri Mariboru Simon Fras, akademski slikar in posestnik. V Mariboru je umrl Viljem Kager, v Studencih pri Mariboru Jožef Blažević, kmetijski referent v pokoju, v Ptuj u pa Zdenko Pinter, dijak IV. razreda višje šole.

Smrtna nesreča v Mariboru. Na tovornem kolodvoru v Mariboru se je v soboto zgodila huda nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. 50 letni tesar Anton Potočnik je popravljal streho tovrnoga kolodvora, pri tem mu je pa spodrsnilo in je padel v globino, kjer je obležal hudo poškodovan. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, kjer je pa že čez eno uro izdihnil.

Iz Hrvatske

Ustanovitev novega, najvišjega hrvatskega odlikovanja. Poglavniki je izdal zakonsko odredbo, s katero je ustanovil novo, najvišje hrvatsko državno odlikovanje, velered krone kralja Zvonimira. Prvo stopnjo tega odlikovanja je Poglavniki podelil ob obletnici vstopa kraljevine Italije v vojno proti bivši Jugoslaviji Nj. Vel. Kralju in Cesarju Viktorju Emanuelu III., ki je odlikovanje blagovolil tudi sprejeti. Z istim odlikovanjem eta bila istega dne nadalje še odlikovana: Italijanski zunanji minister Elsc. grof Ciano, zatem maršal Reicha Hermann Göring in nemški zunanji minister von Ribbentrop. To odlikovanje morejo dobiti samo osebe, ki imajo izredne zasluge za ustanovitev Neodvisne Države Hrvatske.

Ustanovitev domobranske predvojaške službe. Poglavniki je izdal zakonsko odredbo, s katero je ustanovil domobransko predvojaško službo. Nova vrsta oborožene sile je ustanovljena v eklopu ustaške organizacije in ob sodelovanju domobranskega ministrstva kot pomožna oborožena sila Neodvisne Države Hrvatske. Obvezniki te nove vojaške formacije so mladeniči od 1. januarja vsakega leta, ko dopolnijo etarost 18 let in traja njihova služba vse do nastopa obvezne vojaške službe ter rezervisti domobranstva in ustaške milice do konca istega leta, v katerem dopolnijo 42. leto starosti. Oddekom hrvatske domobranske predvojaške službe bo poveljeval poseben poveljnik s svojim štabom, ki ga bo na predlog ministra za domobranstvo imenoval Poglavniki.

Iz Srbije

Ukinitev prostovoljskih organizacij v Srbiji. Srbska vlada je s prvim aprilom ukinila vse dosedaj obstoječe prostovoljske organizacije. Vse njihove posle in naloge je po intencijah srbske vlade prevzela nacionalna služba.

Mesec sv. Jožefa. Ker je farna kapela v Kragujevcu posvečena sv. Jožefu, so imeli prejšnji mesec kragujevaški katoličani vsak dan v njej litanije sv. Jožefa brez blagoslova.

Srbski kmetje odplačujejo svoje dolgove. Zaradi dobre konjunktore, ko kmet lahko dobro vnovči vse svoje pridelke, srbski kmetje tudi pridno odplačujejo svoje dolgove pri Privilegirani agrarni banki. Stanje kmečkih dolgov pri tej banki se je zaradi tega že zelo znižalo.

MIŠEK

derektiv

27

Komaj pa je župan postavil slušalo na uho, je prestrašen skočil pokonci.

»Da bi jih strela!« je zakričal. »Ukradli so mi avtomobil.«

To pa je bilo kakor nalašč za naša detektiva.

Planila sta na cesto in tekla, da bi zasledovala tatove.

»Avto morava dobiti, naj stane kar hoče,« je zabundral Kužek. »Po vsem mestu bova razpredla svoje mreže!«

Ko je stopal Kužek, zamišljen v svoje načrte, po cesti, je pridrvel mimo avto in ga podrl na tla.

zgodovinskega razvoja pod skupnim naslovom *Pogledi na bolgarski duh, refleksi v književnosti, zgodovini in kulturi*. Tu je sestavek o pomenu Vazova za bolgarsko literaturo, dalje odnosi med politično in literarno zgodovino v Bolgariji, kar je bilo vedno zelo tesno, odmevi Rimana v bolgarskih pesnikih ter rimska pisma Konstantina Velikova, narodna kultura v Bolgariji, razlaga bolgarske književnosti ter starejši in novejši pogledi na italijansko-bolgarske kulturne in idejne stike. Tem sestavkom, ki so bili večinoma predavanja ob raznih prilikah, je dodal še *bibliografijo* o bolgarski zgodovini in literaturi v italijanski, kar je zelo velikega pomena za vse, ki se pečajo s slavistiko v Italiji. V začetku je dodal tudi navodilo, kako se bolgarska, ruska in srbska cirilica transkribira v italijanski.

Damianijeva nova knjiga je lep donesek v italijanski slavistiki ter nov dokaz neizmerne marljivosti tega, vse pomanjke vseh slovanskih kultur obsegajočega slavista. Kakor je videti iz bibliografije, bo v najbližjem času izdal Damiani v posebni knjižici svojo razpravo o domovini in človečanstvu v Vazovem epu Kočo, potem prevod Konstantina Aleka Gaj Banjo (ki bo v kratkem izšla tudi v slovenski) kot najbolj karakteristična knjiga o Bolgaru-Balkanu, prevod Debeljanovih (v knjiži napaka Debeljanovih lirskih pesmi itd. Adepti italijanske slavistike so dobili lep uvod v duha bolgarske književnosti. td.

Paul Heuzé:

Steklar iz Murana

zgodovinska povest.

»Jaz ti ne svetujem ničesar. Le to ti rečem: po vseh pravih imah pravico, da odkriješ to skrivnost Petru Gualteriu.«

»Dasi veliki svet to prepoveduje?«

»Ti ukazi se tičejo le tujcev in morda tudi meščana, ki nima pogovora za to. Gualterio jih ima: on je mojster in steklar in tudi član zadruge gospodarjev peči. Imaš torej, ponavljam, pravico prodati mu to skrivnost.«

Janez ni pomislil na vse to. Ali je sploh mislil na kaj drugega v svoji ljubezni, kot na Tulijo? Zdal se mu je začelo v duši daniti. Slutil je, da ga je začela objemati strašna žalost. Zato je vzkliknil:

»Recimo, da imate prav... Pa bi bila vendar strašna... ta kupčija! Tako bi moral Tulijo kupiti, kupiti od njenega očeta, kakor kupimo kos pohištva... Kupčija!«

Gualterio mu je izpodbil.

»Dobro, in kaj potem? Ali nisi bil ti prvi, ki si pokazal pred Gualterijem svoje ime, svoj talent, celo svoj denar?«

»Mojster, vendar...«

»Da, da, saj vem. Tulija te noče za moža zaradi vsega tega. Pa ni ona, ki zahteva od tebe do stvar, temveč njen oče...«

»Ampak...«

»Noben pomislek ne drži. Praviš, da je kupčija. Naj bo! Saj ne kupuješ ljubezni, ampak prostost. Če se bo kdo osramotil, se bo Gualterio in

ne ti... Prikazem ti le stvari, kakor so v resnici...«

»Oh, mojster!...«

»Fant moj! Zadeva je zelo resna. Dva nasveta veljata več kot eden. Drugi nasvet pa lahko dobiš pri senatorju Stampi.«

»Saj res!«

»Pojdi torej jutri k njemu. On te je vedno čutil, te bo tudi v tej stvari. Tako boš prepričan, da nisi storil stvari, ki bi ti bila v nečast.«

Oglasil se je zdaj Conegliano.

»Ali bi ne kazalo, da greva še nocoj k njemu?«

»Rad bi,« je odvrnil Janez, »pa si ne upam ob tej uri...«

»Mislim, da greš lahko že nocoj tja. Če je senator doma, te bo gotovo sprejel. Njemu se popolnoma odkrij!«

Ko sta se prijatelja poslovila, mu je še zaklical:

»Vzemi mojo gondolo tam na levi. Veslaj sam, to te vsaj nekoliko pomiri!«

Stisnil je roko še Coneglianu in stopil v gondolo. Senatorjeva palača je bila vsa razsvetljena. Zvoki orkestra so ubajali skozi odprta okna na galeriji in služabniki v zelenih in srebrnih opravih so držali svetilke nad marmornatimi stopnišči.

Janez je spet našel svoj mir in odločnost premagati vse težave. Prožno se je dvigal po stopnicah do senatorjeve predsobe. Ko je Stampa zvedel od služabnika, kdo ga išče, je pustil goste in prihitel. Sprevidel je, da je zadeva resna, zato ga je povabil v svojo pisarno in ga posadil na stol.

Ko je Janez odkril svojo ljubezen, svoje težave in svojo zadrego, je Stampa dolgo mislil in odgovoril:

»So pri tej zadevi dvojne koristi. Prva zadeva

republiko samo. Takrat, ko bodo drugi vedeli za skrivnost o kristalnem steklu, bo šlo tudi več izdelkov iz Benetk, kar bo nam samo v čast. V tem primeru pa je zadržanje Gualterija, o katerega zmožnosti ne dvomim, zelo prostišk in bi bilo zelo umestno, da se ta skrivnost ne izda. Pomisliti pa je treba, da je to velika dobrota za veličino našega mesta. Drugo korist pa imate vi sami, Janez Bocar! Tu ste pa vi sami svoj sodnik. Gotovo je, da utrpite na svojem samoljubju marsikatero rano, če bosta v dveh izdelovalih to steklo. Tudi dobiček se bo znižal več kot za polovico. Vi sami bi morali vedeti ali je vredna ona, ki jo ljubite, takšne žrtve.«

»Seveda, monsignore!«

»Potem nimam kaj več dostaviti.«

Poslovil se je in šel. V srcu je bil vesel, kakor pred dnevi.

»Kakor Conegliano!...« je pomislil z nasmehom. Benetke so bile še oživilene. Skrivnostni pajčolan noči je pokrival vse mesto, zbrisal obrise in barve in odprti votline neprodanih senc, v katerih se je tu pa tam prikazala luč na gondoli. Na Markovem trgu je zapazilo oko le temni črti dveh stebrov. Zvonik, visok in raven, je bil ožarjen v lahki rožnati barvi. Za njim pa se je črnilo nebo, posejano z neštevilnimi zvezdami.

Janez je veslal počasi in se oddaljeval proti Lidu. Za njim je izginjalo mesto v meglici, ki je legala na vodo. Daljne luči so ugašale in veslač je ostal sam v noči in tišini.

Na laguni ob Lidu je stala na lesenem stebru priprosta izdolina, v kateri je bil majhen kip Mater božje iz poslikanega in pozlačenega lesa, pred katerim so benški ubožci opravljali svoje molitve. Mala oljnata lučka je gorela noč in dan pred njim in noben vihar je ni ugasnil. Marija je čakala na

svoje častilce, ki so ji prinašali cvetje in prošnje, ji zaupali križe in težave, in iskali tolažbe in delu in skrbih težkega življenja.

Proti tej lučki je obrnil Janez svoj čoln. Privezal je gondolo k stebru in kakor ubožci iz Benetk padel na kolena pred Marijo, ji razodel svojo dušo in jo prosil, naj blagoslovi njegovo sedanjost. Dvignil je oči k nebu. Dobro je vedel, da ta sreča ni njegovo delo, da je prišla od zgoraj, da mu jo more samo Bog obvarovati. Samo po molitvi je človek močan. Tudi najmočnejši ne more ničesar brez nje, tudi najslabše premore vse po nji!

Ko je Janez vstal, se je čutil močnega, srečnega. Kakor sladko žarenje je prešinilo vso njegovo dušo... Odvezal je spet gondolo in se vrnil v še lepši in čisti noči proti domu...

Druga dne je stopil Janez v etekarno pri »Storkilji« in zanetil ogenj v svoji peči. Potem je šel in polskal Petra Gualterio.

»Pridite,« je rekel preprosto.

Stari umetnik ni rekel besede. Šel je za njim in oba sta se zaprla v sobici, kjer je Janez odkril svojo duhovito iznajdbo.

Obisk je bil kratek. Mladenič je odprl omaro, vzel prahove, jih pokazal Gualteriju ter mu dal nekaj pojasnil. Napravil je potem neko zmes in jo vrgel skozi odprto peč v topilnik. Govoril je mrzlo, a vendar ne nejevoljno.

»Morate jo dvakrat topiti... To egipčansko sodo, ki sem vam jo pokazal, pridobivajo Arabci na ta način, da zažgo neko zelišče Kali. Dobil sem ga preko Aleksandrije iz Tripolija; pesek pa je navaden iz Passina, kakor vaš. Kar pa ga spreminja, je delovanje magnezije, ki ga očisti vseh madežev... Glejte, je že vilo!...«

delodajalec in japonskimi nameštenci, skoraj takska navada reči ne, kadar misli reči da in ko velike nesporazume, kakršna je n. pr. japon-obratno.

Kdor se smeje in ne jadrkuje, je vedno močnejši.«

Kadar se smeje Japonec

Primerjava japonskih navad z evropskimi

Baron Kimpei Šeba je pred kratkim objavil v svetovnem časopisu članek, v katerem primerja razne japonske navade in običaje z evropskimi. Življenje Japoncev in njihove navade ter delo opisuje takole:

»Tudi nam se zde prav tako neskladne vaše zahodne navade, kakor vam nekatere naše. Vrhovi vaših gora in hribov so okrašeni s ponosnimi dvori in smelimi trdnjavami ter stolpi. Japonski domovi leže v dolini. Linija njihovih streh je ponižnost.

Vi obešate svoje slike po sobah, da jih vsak lahko vedno gleda. Japonec jih zveje in skrbno spravi v omaro. Kakšno sliko obeši samo včasih. In samo tisto, katero hoče gledati.

V vaših domovih se moli navadno pred jedjo. Japonci prošjo svoje božanstvo samo za hrano, ki je posvečena mrtvim.

In kadar Japonci molijo, dvigajo svoje obraze proti nebu, vi ga pa sklanjate proti tlom. Vi uživate ljubezen že pred svatbo. Zato se pogosto dogaja, da pri vas ljubezen izgublja svoj čar že pred poroko, če je predolgo časa trajala. Pri nas se pa ljubezen pogosto zbudi šele po poroki. V večini primerov se namreč mož in žena še dosti ne poznata, ker sta kot mlada zaročenca mogla in smela izmenjavati samo poglede.

V Evropi živijo žene, ki jih ljudje prezirajo, zopet druge pa časte in slave. Japonska gejša razveseljuje srce človeka. Japonska žena sodeluje

v močevem življenju. Na Japonskem gejša postane žena.

Ce pripeljeta s seboj domov gosta, ki je prišel z darilom, vam ga isti takoj izroči. Naša navada pa zahteva, da je treba darilo izročiti šele pri odhodu. Pri vas darilo odpirate in ogledujete ob navzočnosti gosta, ki vam ga je prinesel. Japonec tega nikdar ne stori.

Japonci pozdravljajo svoje goste z zdravico pred jedjo. Na Japonskem se prav lahko zgodi, da lahko čakaš ure in ure in srebaš ter piješ čaj, preden boš povabljen za mizo. Kakor hitro je po jedina končana, Japonec vstane od mize. Pri vas ljudje zelo nestrpno čakajo na jedila, zato pa se po ure in ure po jedi za mizo in pijejo razne likerje in črno kavo.

Pri vas čakate za mizo, da gosti pospravijo vse jedi, ki so bile prinesene na krožniku. To je na Japonskem neolikanost. Pri vas ljudje v znak spoštovanja stoji. Na Japonskem bi bila to grda razvada in neolika. Japonec pozdravi svojega gosta vedno sede.

Ce vas kdo v Evropi razžali, se navadno tožite in pritožujete. Japonec v tem primeru odide in se ubije. Japonska vdova nosi belo obleko in nikdar ne joče pred tistim, ki ji je prišel izraziti sožalje. Joče in vzdihuje obiskovalec, katerega mora vdova tolažiti, čeprav se ji dostikrat trga srce od boli. Črna je pri Japoncih navadna obleka pri svatbah.

Vzemite primer starejših ljudi. Stari ljudje

pri vas navadno ne živijo skupno z odraslimi otroki. Na Japonskem otroci rajši trpe neudobnost kakor pa, da bi se ločili od svojih staršev.

Se druga stvar, v kateri je Japonec različen od vas. On se smeje, če ga kdo opomni. To je pogosto povzročalo nesporazume med evropskimi

Sport

90.000 gledalcev prisostvovalo napeti borbi med Španci in Nemci — Izid je bil 1:1 (0:0)

Berlin, 13. aprila. V olimpijskem stadionu so odigrali včeraj dolgo pričakovano nogometno tekmo med državnimi predstavništvi Nemčije in Španije. Zanimanje za nastop Špancev, ki so se po državljanski vojni prvič pokazali v Berlinu, je bilo ogromno. Prireditev je obiskalo 90.000 gledalcev. Tekma je bila izredno živahna in napeta do konca. Prvi polčas je končal neodločeno 0:0, v drugem polčasu pa so zabili Nemci v začetku vodilni gol. Po polurnem ogorčenem prizadevanju na obeh straneh so dosegli Španci po enajstmetrovki izenačenje 1:1, izid pa je ostal do konca nespremenjen. Za pomlajeno Zamorino enajsttorici, ki je igrala včeraj z isto srčnostjo in podjetnostjo kot v časih španske nogometne slave, pomeni včerajšnji remis na berlinskih tleh lep uspeh.

Obe moštvi sta nastopili z malimi izjemami v najboljših postavah. Španci so pogrešali samo dva izvrstna igralca, ki sta poškodovana, prav tako pa se je godilo Nemcem, ki imajo nekaj reprezentantov na bojišču. Italijanskemu sodniku Barlassini sta se predstavili enajsttorici v tehle postavah:

Nemčija: Jahn, Janes, Miller, Kitzinger, Rhode, Sing, Dörfel, Decker, Conen, Walter, Durek.

Španija: Martorell, Teruel, Ramon, Gabi-londo, German, Mateo, Epi, Alonso, Mundo, Campos, Emilin.

Kratek potek tekme: Obe enajsttorici sta bili živahno pozdravljeni. Ze v začetku je bilo videti da gre za borbo enajsttoric, katerih vsaka računa z zmago. Vrstili so se živahni napadi, ki so bili strateško dobro premišljeni, tehnično pa virtuozno obvladani. Na španski strani se je zlasti odlikoval Epi, ki je uspeval z nevarnimi prodori. Nemški vratar Jahn je bil izvrstno razpoložen in je držal vse, kar je spodletelo branilcema. Tudi nemška napadalna vrsta je bila večkrat nevarna. Igrala je precizno in premišljeno. Napetost med gledalci se je po mnogih zrelih situacijah le še stopnjevala, do gola pa v prvem polčasu ni prišlo. Moštvi sta bili enakovredni, izid po prvih 45 minutah pa je bil še vedno 0:0.

Nepopolno navdušenje je nastalo v olimpijskem stadionu že v začetku drugega polčasa, ko je dosegel dunajski napadalec Decker vodilni gol. 1:0 za Nemčijo! Deckerjev strel je bil tako presenetljiv, da ga Martorell ni mogel odbiti. »Furia espanola« (Španski ogenj) klub temu ni popustila, Nemci pa so pritisnili še silovitejšo. Na obeh straneh so razvili vrsto duhovitih in tehnično dovršenih napadov, zdaj pa zdaj je začelo po zveplu in smodniku, Finalisti napa-

dalnih akcij pa niso imeli sreče. Obrambi sta poslovali tako uspešno in hladnokrvno, da so bili vsi poskusi Martina, ki je v drugem polčasu okrepil španski napad, pa Epija, starega Conena in hudo nevarnega strelca Walterja brezuspešni. Po polurni ogorčeni borbi, v kateri je šlo zlasti Špancem za to, da bi izenačili, je pred nemškimi vrati zadisalo po голу. Jahn je uvidel nevarnost in skušal preprečiti nevaren napad. Vrata so bila za hip prazna, Jahnovo posredovanje se je ponesrečilo in žogo je zaustavil Rhode — z rokami. Sledila je enajstmetrovka, ki je obsedela. Španci so dosegli izenačenje 1:1.

Ostalo je še četrto ure časa. Špancem se je videlo, da niso več tako hitri, vendar so imeli prav toliko od igre kakor vztrajnejšo moštvo na nasprotni strani. Gledalci so videli še celo vrsto napetih prizorov, od odločilnega gola pa ni prišlo vse do konca in izid je ostal neodločen.

Po včerajšnji tekmi, ki so jo Španci na tujih tleh dobro prestali, vemo le to, da ne zaostajajo mnogo za formo, ki so jo pokazali v sezoni 1934-35. Prihodnje nedeljo bodo nastopili v Milanu proti italijanski državni reprezentanci. Mirno lahko zapišemo, da bo to ena naizjemnejših nogometnih prireditev letošnjega leta.

Omenili smo že, da je bilo za včerajšnje tekmo v Berlinu velikansko povpraševanje po vstopnicah.

• Za italijanski pokal sta ostala samo še dva: Juventus in Milano

Nogometna moštva, ki se borijo za veliko italijansko državno prvenstvo, so imela tudi včeraj počitnice. Prost termin so izrabili za nadaljevanje tekmovalnega za italijanski pokal. Po doseganju srečanj — zadnje je bilo 8. februarja — so ostali samo še štirje klubi. Pretežka naloga je čakala na debutne Modence, ki so morali v Torino na tekmo z Juventusom. Ti so jih odpravili s precejšnjo razliko 4:1. Tako je Modena izpadla, Juventus pa se je uveljavil za končno borbo. Veliko bolj vroče je bilo v Milanu, kjer sta se pomerili enakovredni moštvi Venezije in Milana. V državnem prvenstvu so Benečani na tretjem mestu, Milančani pa na osmem. Znano pa je, da imajo slednji hudo nevarno napadalno vrsto. To se je pokazalo tudi včeraj, ko so odpravili Benečane z 2:1. Tako sta ostali po včerajšnjih tekmah le še dve moštvi, ki imata v rokah vizitke za končno borbo za italijanski pokal. To sta Juventus in Milano.

Nedeljski šport v kratkem

Najvažnejša nogometna tekma za prvenstvo Podonavske alpeke pokrajine je bila med dinakomom Viennom in Admirmo. Zmagala je Vienna z izidom 4:3.

Na plavalnih tekmah v Kijelu je postavil Schröder dva odlična časa. 100 m hrbtno je preplaval v 1 minuti 9,2 sek., 100 m prosto (crawl) pa v 1 min. 1 sek. Plavalne tekme so imeli tudi v Monakovem. Odlikovala se je Liesel Baerbergerja, ki je dosegla dvojne prvih mest: 100 m prosto 1:12,6, 100 m hrbtno 1:17.

Kljub zgodnji sezoni je pokazal italijanski tekač Monti odlično formo v teku na 100 m. Zmagal je v času 10,6 sekund.

Povračilo za storjeno uslugo

Znani francoski slikar Meissonier je imel stalno pri sebi krasnega psa. Njegov ljubljenec je nekada zbolel. Slikar ni pomisljal niti trenutek ter je dal poklicati znanega pariškega zdravnika, ki je bil tudi član francoske akademije. Zdravnik je takoj prišel na slikarjevo stanovanje in je bil nemalo presenečen, ko so mu namesto človeka, pripeljali na pregled obolelega psa. Zdravnik ga je vseeno pregledal in mu predpisal zdravlilo. In kmalu potem je bila žival spet zdrava ter je spet lahko spremljala svojega gospodarja. Ko je Meissonier pozneje na ulici srečal zdravnika, ki je nekega psa, ga je vprašal za račun. Zdravnik se je mu nemalo otavljal in ni hotel povedati zneska. Ko je pa slikar silil vanj, je se spregovoril te besede: »Če hočete biti tako dobri, vas bom pa tudi jaz zaprosil za malo uslugo. Okoli svoje vile v Montmorencyju sem dal ravnokar postaviti novo ograjo. Bodite tako dobri in mi jo prebarvajte.«

Naročajte »Slovenca«!

Silvin Sardenko:

Nekaj cerkvene zgodovine s Posavja

Cerkvena pesem je privezala ljudi na cerkev, da so komaj čakali nedelje ali praznika, ker jim je župnik vedel vedno pripraviti kaj novega. Moramo to misel in zaslugi župnika Jakoba Burje ponovno poudariti, ker smo lahko uverjeni, da je tudi še danes velik del laičnega apostolstva bolj ali manj uspešen, kakršne že je zaradi cerkvenega petja bolj ali manj številni obisk službe božje. Kar pride človeku do erca, tisto lažje razume in rajši sprejme. S tem pa je župnik Jakob Burja pripravil svojemu nasledniku pot, po kateri je ta svoje župljane še bolj približal k Bogu.

Četrta doba.

Po skoraj dvoletnem presledku preko administratorja Lovšina je za župnikom Burjo prišel na Ježico župnik Francišek Povše. Zgodovinski zapisi Simona Zupana, ki so nam tudi sicer večkrat služili pri tem episu, nam predstavljajo župnika Povšeta v prav svetli luči:

»Fr. Povše je bil svet mož. Vzgleden na vse strani; skrben za vse stvari, ki zadevajo dušni prid župljanov. V cerkvi je marsikaj naredil, kakor je iz raznih listin razvidno. Dvakrat je napravil tudi sv. misijon.«

Ob svetem zgledu župnika Povšeta se je vidoma poglabljalo duhovno življenje v fari. Pobožnost je rasla; vedenje v cerkvi med službo božjo je bilo lepo; obisk in prejetanje svetih zakramentov v domači cerkvi, oboje je bilo hvalevredno. Sama ob sebi se je uvedla lepa navada, da se je ob nedeljah in praznikih po popoldanski službi božji molila Ura molitve. Predvsem je bila župnika Povšeta skrb za mladino in skrb za možje. Mladino je vzgajal k odkritosti: »le po tem bom mogel vedeti, da hočete biti res Jezusovi mladi prijatelji.« Može pa je

vzgajal k neustrašenosti: »moža mora odlikovati pogum za spoznavanje verske zavesti.« Otroci so župnika vzljubili, še preden so ga v šoli videli, in poslušali kot svojega veroučitelja; može so ga spoštovali kot svojega očeta.

Župnik Francišek Povše je pastiroval na Ježici 17 let. Ob svojem nastopu je štel tri manj kot petdeset let, a še je čutil v srcu veliko moč in veselje, da bi delal za čast božjo in blagor svojih faranov in župniji, ki jo je poznal in obiskoval že kot bogoslovec. Sedaj je mislil na to, kako bi vzbudil tudi med svojimi župljani kak duhovniški poklic. V teku svojega pastirovanja je zares vzbudil nekaj redovniških in duhovniških poklicev. Bil je zelo vesel teh svojih sado, kar je svojim učencem, ki so po njegovem prizadevanju dosegli svoj cilj, pokazal s posebno čestitko in pohvalo.

Vse znamenitejšie cerkvene dogodke je ob nedeljah deloma svojem ljudstvu sporočal, deloma tudi z njim praznoval. Z veliko pozornostjo na primer je 1884. spremljal imenovanje novega ljubljanskega škofa Jakoba Missia (15. junija), kakor tudi njegovo določitev v papeškem tajnem konzistoriju (10. novembra) in slovesno posvečenje v škofa v Gradcu ob asistenci lavantinskega škofa in ealzburskega pomožnega škofa (7. decembra) ter naposled njegovo slovesno ustoličenje v Ljubljani (14. decembra). Kaj drugega je hotel župnik s takimi mnogokratnimi spomini doseči pri svojih faranah kakor ljubezen in vdanost do sv. Cerkve in njenih poklicanih apostolov. Morebiti smemo na tem mestu še to pripomniti, da je glas župnika Povšeta zelo spominjal na glas škofa Missia. Pa če že ne po glasu, sta si bila oba sveta moža podobna vsaj po duhu. Bolj ko z lepo besedo je župnik Povše vzgajal svoje župljane s krotkim, ponižnim in ljubeznivim nastopom in vedenjem.

Pa ni treba takoj misliti, da bomo pisali o njem samo pobožne reči, kakor da bi župnik Povše ne znal drugega kakor govoriti lepe besede in kazati prijazen obraz. Ne, bil je pristen apostol za Gospodovo stvar, ki so ga bolj ko besede razodevala de-

janja. »Skrben za vse stvari, ki zadevajo dušni prid župljanov,« poroča zgodovinski zapisnik. Ko je 1876. Ivan Gogala ustanovil v Ljubljani prvo Vincencijevo društvo, je župnik Povše takoj ob svojem prihodu na Ježico istega duha prinesel tudi med svoje nove župljane. Ob ustanovitvi Marijanišča — delo Ivana Gogala — je svoje župljane z lepim zgledom in opominom obvezal, da so po vsej leto za letom pripeljali v Marijanišče marsikak voz mladozav v obliki poljskih pridevkov. Sirote so bile nam vse pri ercu dobremu pastirju. Ako je kje v hiši umrl mož ali žena in je bilo več žalostnih otrok v družini, že se je z dojaneko tolažbo prikazal na hišnem pragu župnik Povše; ni čakal na uradni stik z družino zaradi žalega dogodka. Prav tako je tudi ljubeznivo sprejel in obdaril sirote, ki se je zatekla k njemu. Sploh je vse zadeve glede svojih župljanov najrajši reševal osebno in usno, da se je tako bolj izkazalo delo in čustvo njegovega srca. Zelo je bil zavzet tudi za dobre knjige; vneto je množil članstvo Društva sv. Mohorja: »Ze knjiga priča, kakšna je biča.« Tako je delal, pa ne v očitajočem, temveč le v pohlvalnem pogledu: »Dobra knjiga — dobra hiša!« Nasprotno si je mogel dostaviti vsak sam. Gospodariji so prav radi sledili njegovim zgledom in opominom. Tedaj se krčmarji niso aramovali vzeti kapico z glave in se na glas prekrizati in z gosti odmoliti večno luč. »Kdor je zares naš gost, naj molji z nami se je glasil krčmarjev pri-govor. Taka domača služba božja je prinesla krčmarju in gostom srečo in blagoslov za dušo in telo.

Farani ok 1893. svojega odhajajočega župnika Povšeta v častnem spremstvu, ne brez solz, spremili na kanoniško službo v Novo mesto.

Zadnje desetletje je bilo v preteklem stoletju za prosveto na Ježici zelo živahno. Če je okolica odmev in odsev mesta in se je tedaj kulturno življenje v Ljubljani nenavadno počivilo, ni moglo biti brez vpliva na Posavje. Velike zasluge za posavsko omiko, cerkev in vzgojo krščanske mladine moramo v tej dobi pripisati župniku Simonu Zupanu, Povševemu nasledniku. (Dalje.)

Japonski poročni obred.

Miklova Zala

SPISAL DR. J. SKET

RIŠAL F. GODEC

55.

Serajnik pa reče odločno:

»Kmetom daje denar za najvišje obresti, a jemlje žito po najnižji ceni. Tak je naš mejaš. V cerkev ne hodi, pa tudi ženski vidim le redko kdaj. Nihče ne ve, od kod je in kaj, gotovo pa je judovske prvi. Prijazen hoče biti do nas, pa to je samo hlimba in vem, da nas sovraži. Pravo ime so mu dali: Tresoglav.«

56.

»Tudi tebi, moj Mirko, se je že prikupil. Zdi se mi, da kaj rad zahajaš v njegovo hišo. Bojim se celo, da te v hišo bolj vlečeta njegova hči in mati, kakor pa on sam. Vse to že dalj časa opazujem. A nocoj te moram posvariti, da se mi izogiblješ, kolikor moreš te družbe, ki ni ne zate ne za nas. Ogiblji se Almire!«

57.

Sin se je začel opravičevati, ali ni mu bilo več moč utajiti svojega nagnjenja do Almire. Saj je videl danes oče sam, kako se je bil poslovil od dekleta, preden je šel na Gradišče. Pa tudi poprej je bil Serajnik večkrat opazil, kako pogleduje Almira za njegovim sinom.

»Ne taji, Mirko, kar že dolgo opazujem! Čas pa je tudi že, da se oženiš!«

Službe

Jstejo:

15 letno dekle

bi dala za svojo k boljše družini, da bi se izučila v gospodinjstvu, šivanju ali trgovini. Dekle je brez staršev, pridna in poštena. — Angela Gruđen, Podpeč.

Kupimo

Odpadke

krojaške in volnene, kupuje in plača najdražje R. Višnjavec, Vozarski pot št. 1.

U najem

Gostilno

oddam na račun pošten in solidni gospodini. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2251.

Prodamo

Mravlje

zanesljivo uniči »FORMICID«, inž. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, telefon 34-73.

Sadna drevesa

ima v zalogi Janez Perko Vodnikova c. 50 (znotraj kontrolne črte). (1)

Športni vozilek

poceni prodam. Bezenskova št. 28.

Cementne plošče

okoli 500 kom. za tiakovanje vrtnih potov in dvorišč, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2248.

Razprodajamo

dalije najlepših vrst, begonije, gladiole in druge cvetne gomolje. Zahtevajte cenik. — Sever & Komp., Ljubljana.

8 AŽ panjev čebel

naprodaj. Janežič France, Polica, p. Višnja gora.

Orehove plohe

45 mm 1/2 m, prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2257.

Dva čolna prodam

popolnoma nova. Ugodna cena. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2261.

Ugodni nakup

Perzijsko preprogo, originalno in krasno omaro (Biedermayer), poceni prodam. Pred škofijo 15, III. nadstr., desno.

Službe

Dobe:

Služba

cerkvenika in organista se odda na Dobrovi pri Ljubljani. Nastop 1. maja.

Mizarski pomočnik

majša moč, dobi mesto. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Priden 2252«.

Stanovanja

Oddajo:

Dvosobno stanovanje

s kabinetom, kopalnico in kuhinjo, oddam onemu, ki mi posodi gotovino za izgraditev že v surovem stanju postavljene zgradbe. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Bežigrad« — junij 2250«.

Objave

Javna dražba

V nedeljo 19. aprila 1942 ob 14. uri bo prodal kurator ležeče zapsušne pok. Francetu švajgerju iz Črnomlja 185, njivo, ki meri 3634 m². Njiva leži na periferiji mesta. Dražbeni pogoji in vzključna cena bo objavljena tik pred začetkom dražbe. — Kupci vabjeni.

Posestva

Pozor

V vasi Podlipa, oddaljeni od Vrhnike 8 km, se odda v najem hišica z gospodarskim poslopjem in sadnim vrtom, dve nji in travnik. — Interesenti dobe pojasnila pri g. Fr. Jurec na Vrhniki, Jelovškova 2, ali pa naj se zglasijo osebno v Podlipi v nedeljo 19. t. m.

Kucivo

TEL. 2951

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENJSKA
CESTA

VISITATE

DALL' 11 AL 27 APRILE LA

FIERA DI MILANO

IL PIU' GRANDE MERCATO D'ITALIA

5500 ESPOSITORI

15 NAZIONI PARTECIPANTI

Informazioni:

DIREZIONE FIERA DI MILANO - MILANO - VIA DOMODOSSOLA

ENTE PROVINCIALE PER IL TURISMO - MILANO

OBIŠČITE

OD 11. DO 27. APRILA

MILANSKI VELESJEJEM

NAIVECIE TRZISCE V ITALIJI

5500 RAZSTAVLJALCEV

15 NARODNOSTI

Pojasnila:

Naročite „Slovenca“!

Redno ga vsak mesec plačujte v naprej! Vsak redni naročnik je zavarovan za primer smrtne nesreče po posebnem „Pravilniku“ za 3800 lir.

Umrli nam je naš ljubljani tatek, dedek, stric, svak in tast, gospod

ŠUSTERŠIČ ANTON

blagajnik Mestne hranilnice ljubljanske v pok. in lastnik trvdke M. Tičar

Truplo dragega pokojnika leži na njegovem domu v Igriški ulici 6 do dneva pogreba dopoldne.

Pogreb bo v torek, 14. aprila ob 3 popoldne z žal iz kapele sv. Nikolaja k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek, 16. t. m. ob 7 zj. v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana-Vrhnika, dne 13. aprila 1942.

Žalujoči:

Majda por. Premrov, Tone, Peter, Jernej, otroci; dr. Boris Premrov, zet; Breda, Tomažek, vnuka; dr. Josip Tičar, svak; Franica Tičar, svakinja in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Vsem, ki ste našega predragega očeta, gospoda

Lovra Sebenika

spremili na njegovi zadnji poti, in za vse izreke sožalja in sočustvovanja — izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Sveta maša zadušnica bo v petek, 17. aprila ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 13. aprila 1942.

Žalujoči ostali

Zapustil me je moj ljubljani soprog, predobri onkec, gospod

GERLICA IVAN

višji policijski stražnik v pokoju

dne 12. aprila, po težki bolezni, previden s tolažili svete vere. Na zadnji poti ga bomo spremili v sredo, 15. aprila ob 3 popoldne z žal iz kapele sv. Marije na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Mirna peč, Polzela, Zagreb, dne 13. aprila 1942.

Žalujoča soproga Rozalija z nečakinjo Greti, nečakom Ivančkom in ostalim sorodstvom.